

Óvodapedagógiai program

Köznevelési intézmény OM azonosítója: **036483**

<p>9542 Boba, Széchenyi u. 45. Telefon: 95/439-082 Email: ovoda.boba@gmail.com</p>	<p>Intézményvezető: aláírás</p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>Elfogadta: Bobai Óvoda nevelőtestülete a 9/2013. (X.14.) számú határozatával <i>nevelőtestület nevében aláírás</i></p>	<p>Egyetértését kinyilvánító: <i>fenntartó nevében névaláírás</i></p>
<p>Óvodaszék nevében véleményt nyilvánító: <i>aláírás</i></p>	
<p>Érvényessége. 2013. 09.01. – határozatlan időre</p>	
<p>Az 1999-ben készült pedagógiai program negyedik átdolgozását Jóváhagyta: <i>intézményvezető névaláírás</i>/2013. (.....) számú határozatával</p>	

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETŐ.....	1
2	AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI.....	3
3	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	5
4	ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI.....	8
4.1	AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	8
4.2	ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	9
4.3	AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	12
5	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	14
5.1	SZEMÉLYI FELTÉTELEINK:.....	14
5.2	TÁRGYI FELTÉTELEINK:	15
5.3	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	17
5.4	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	19
5.5	AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	22
6	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	23
6.1	JÁTÉK.....	23
6.2	VERS, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK	26
6.3	ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	28
6.4	RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	30
6.5	MOZGÁS	33
6.6	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	35
6.7	MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	45
6.8	A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	47
6.9	SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	50
7	A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	62
8	GYERMEKVÉDELEM.....	65
9	A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG.....	67
10	AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE	68
11	AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	69
11.1	ÓVODAI FELVÉTEL	69
11.2	AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI:.....	70
12	A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI	72
12.1	KÖTELEZŐ NYOMTATVÁNYOK.....	72
12.2	A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE	72
13	MELLÉKLETEK.....	74

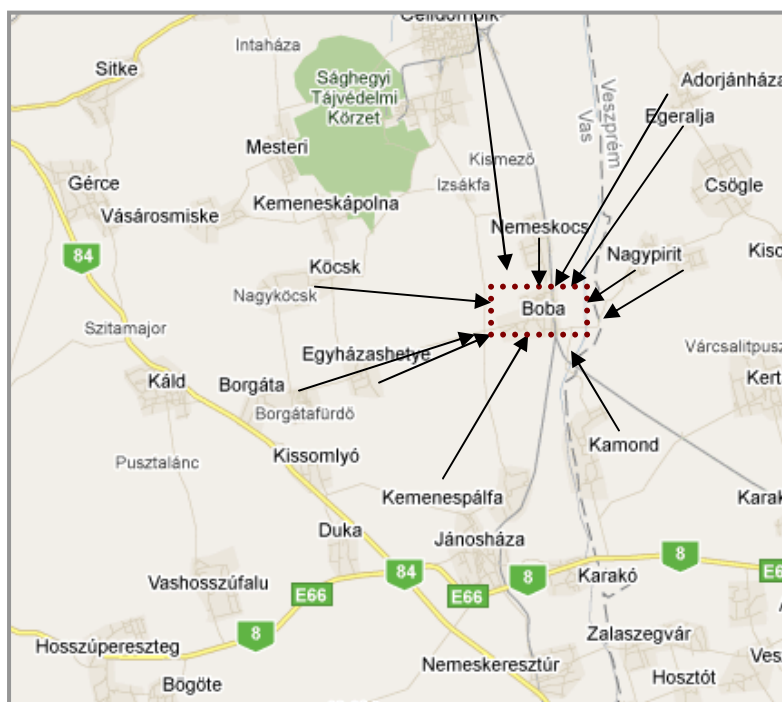
1 BEVEZETŐ

Boba, a Nyugat-dunántúli Régióban, Vas megyében, a Celldömölki járás keleti határánál, a Közép-dunántúli Régió, Veszprém megye, Ajkai járás szomszédságában helyezkedik el. Kisalföld legdélebb csücskében, Kemenesalja szelíd, lankás vidékének két jelentős "dombja"- a Ság-hegy és a Somló- között, a Marcal folyó medencéjében.

A falu a megyeszékhelytől 60 km-re fekszik, de a jó vasúti közlekedés miatt nem érződik a távolság. A 10 km-re levő Celldömölk város meghatározó szerepet tölt be a környékbeli községek, így Boba életében is. A 900 lelket számláló kisközség óvodája ellátja a szomszédos falvak óvodai nevelését is.

Intézményünk az 1968/1969. nevelési évtől kezdve folyamatosan működik. A közigazgatási határok ellenére a falvak együttműködésének jó hagyományai vannak. A jelenleg 12 községből hozzánk járó gyermekek 2 vegyes csoportban neveljük.

Településünk elhelyezkedése, az utaztatásban érintett települések:

Környékünk településszerkezetére az aprófalvas szerkezet jellemző. Az aprófalvak viszonylag nagy aránya számos infrastruktúrabeli, ellátásbeli, elérhetőségi és foglalkoztatási problémát hordoz magában. A környező falvak önkormányzatai Intézményfenntartói társulást hoztak létre, de a társuláson kívülről is jelentkeznek felvételi igények. Míg máshol megszüntetik az oktatási intézményeket, mi ezeket az igényeket kívánjuk kielégíteni, vonzóvá tenni intézményünket a családok számára.

Gyermeklétszámunk növekedést mutat, de sajnos nem a születések száma növekedett, hanem működési területünk. Lehetőségünk az volt, hogy három kisbuszt állítottunk be az iskolás és óvodás gyermekek szállítására, mely a növekvő vidéki igényeket tudta megfelelően kielégíteni. A vidéki gyermekek szállításáról a fenntartó gondoskodik, a buszok indulása és érkezése az óvodai napirendhez alkalmazkodik.

Pedagógiai hitvallásunk középpontjában a gyermek áll. Munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások szeretetben, érzelmi biztonságban, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket. A gyermekek kötődésének formálása és erősítése a helyi társadalom életébe való bekapcsolásukkal.

Intézményünk a „Befogadó pedagógiai gyakorlat alkalmazásában mintaadó intézmény, referenciahely” előminősítésével rendelkezik. Az óvoda pedagógusai megfelelő végzettséggel és továbbképzéseken szerzett kompetenciákkal rendelkeznek a befogadó pedagógia elméletéről és gyakorlatáról. Tárgyi feltételeink is adottak a Referencia – intézményi feladatok elvégzéséhez. Külső – belső kapcsolatrendszerünk jól kiépített. 2 jó gyakorlatunk van, melyek átadása más, hasonló nevelési programmal rendelkező intézmények munkáját is segítheti.

2 AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI

Bobai Óvoda intézmény hivatalos azonosítói

OM azonosító:	036483
Elnevezése:	Bobai Óvoda
Székhelye:	9542. Boba, Széchenyi u. 45.
Telefonszáma:	95/439-082
E-mail cím:	ovoda.boba@gmail.com

Az intézmény típusa, alapfeladata

típusa:	köznevelési intézmény, óvoda
alapfeladatai, feladat-ellátás:	Alapító okirat szerint
a fenntartó neve	Bobai Intézményfenntartó Társulás
a fenntartó székhelye:	9542 Boba, Berzsényi u. 1.
óvodai nevelésünk nyelve:	magyar
Hit és vallásoktatás:	SZMSZ-ben szabályozottak szerint biztosított
engedélyezett csoportok száma:	2

Óvodapedagógiai programunk jogszabályi háttere

Óvodapedagógiai program készítője:	Bobai Óvoda nevelőtestülete
Óvodapedagógiai program elfogadója:	nevelőtestület
Óvodapedagógiai program jóváhagyója:	óvodavezető

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelete a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Alapító Okirat

Óvodapedagógiai programunk időbeli, területi és személyi hatálya

Óvodapedagógiai programunk időbeli hatálya: Bobai Óvoda elfogadott Óvodapedagógiai programja kötelező mellékleteivel együtt az intézményvezető jóváhagyásával lépett hatályba a 2013. szeptember 1-én. Az Alapító okirat változása miatt és határozatlan időre szól. Ezzel egy időben hatályát veszítette a fenntartó által 2010. évben jóváhagyott előző Helyi Nevelési Program. Az intézmény nevének módosítása miatt a legitimációs eljárást 2013. október hónapjában megismételjük.

Felülvizsgálata: évenként, illetve a jogszabályváltozásnak megfelelően történik.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület.

A kihirdetés napja: 2013. szeptember 1.

Óvodapedagógiai programunk területi hatálya: Kiterjed az óvoda területére, az óvoda által szervezett – Óvodapedagógiai programunk végrehajtásához kapcsolódó - óvodán kívüli programokra

Óvodapedagógiai programunk személyi hatálya: Kiterjed az óvodával jogviszonyban álló minden gyermekre, pedagógusra, a nevelőmunkát közvetlenül segítőkre, valamint a szülőkre, továbbá az intézménnyel jogviszonyban nem álló, de az óvoda feladatainak megvalósításában résztvevőkre.

3 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Sokoldalú nevelőmunkával biztosítjuk a gyermekek testi, lelki fejlődését, figyelembe véve életkori és egyéni sajátosságukat, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a. a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b. a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c. az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a. a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b. a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- d. az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

“A gyermeknek joga van

- ☞ *arra, hogy saját ritmusának megfelelően éljen*
- ☞ *términimumhoz*
- ☞ *ne legyen mindig tiszta és tökéletes*
- ☞ *olyannak fogadják el, amilyen*
- ☞ *ne bánjanak vele felelőtlenül*
- ☞ *tisztában legyen lehetőségeivel*
- ☞ *személyisége tiszteletben tartásához, emberi méltóságához*
- ☞ *elismeréshez, dicsérethez*
- ☞ *érzelmi biztonsághoz, bizalomhoz*
- ☞ *kiteljesedéshez, és felelősségvállaláshoz*
- ☞ *sikerhez, hibázáshoz, bíráláshoz*
- ☞ *alkotáshoz és feltaláláshoz, kísérletezéshez*
- ☞ *kommunikációhoz, önkifejezéshez*
- ☞ *esztétikai érzelmekhez*
- ☞ *arra, hogy kérdéseire választ kapjon, a tudás megszerzéséhez*
- ☞ *világ megértéséhez, környezetébe való beavatkozáshoz*
- ☞ *hogy ne kényszerítsenek rá doktrínákat”¹*

1 ÓvodaVezetési Ismeretek – A gyermek jogai és a pedagógus kötelességei az óvodai csoportban - A jogszabályok megvalósítása a gyakorlatban – Körmöci Katalin

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda **funkciói**: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés **célja** az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését elősegítse az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Jelenlegi programunkat az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján és a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembevételével készítettük el. Alapító okiratunk alapján lehetőségünk van a Különleges bánásmódot igénylő gyermekek együttnevelésére. Intézményünk nyitott, elfogadó, nálunk szabadon, játékosan tevékenykedhetnek a gyermekek. A fenntartóval történt egyeztetés alapján intézményünk befogadja a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján enyhe fokban értelmi fogyatékos pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket.

Programunkban felhasználtuk a Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című alternatív programból a következő részeket: játékba integrált tanulás; jeles napok, néphagyományok. A programkészítés során figyelembevettük a falusi gyermekek érdeklődési körét, a falu adta pozitív lehetőségeket. (pl.: természetjárás, állatismeret, közvetlen tapasztalatok szerzése) Óvodánkban az óvodai élethez tartozó népszokásokat, hagyományokat évről évre ápoljuk.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Célunk, hogy az óvodánkban eltöltött időben minden kisgyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétet szolgáló egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése, a bármilyen hátránnyal küzdő gyermek esetében speciális szakember bevonása. Azokat a készségeket alakítgatjuk, amelyre a gyermekeknek ebben a korban a legégetőbb szüksége van. Programunkban megtalálható, hogy a gyermeket hová szeretnénk eljuttatni az óvodai fejlesztésünk során. Úgy kezeljük a fejlődés várható jellemzőit, mint munkánk sikerkritériumát. Óvodai életünkben sok a közös élmény, a közös tevékenység a beszoktatástól az óvodáskor végéig. Problémahelyzetet teremtünk, kikérjük a gyermekek véleményét, lehetőséget adunk a kísérletezésre, kipróbálásra, a vizsgálódásra. A gyermekeket magyarázatra készítjük. Alkalmazzuk az ösztönzést, biztatást, elismerést. Önálló munkára készítjük és támogatjuk az önálló próbálkozásokat.

4 ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

4.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:²

1. a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
2. a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
3. a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
4. a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
5. az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
6. a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
7. a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
8. megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekek önállóan tisztálkodnak, a tisztálkodási eszközöket használják.
- Önállóan használják a WC-t, ügyelnek annak rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápolási szereket tisztán, rendben tartják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Megfelelően használják az óvoda helyiségeit, a játék és egyéb eszközöket.
- Ismerik a kulturált étkezés szabályait. Helyesen használják az evőeszközöket.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek. Ismerik ruházatuk tisztántartási lehetőségeit.
- Tudnak cipőt kötni, gombolni, hajtogatni.
- Segítenek a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésére irányuló tevékenységben.
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

² Részletezve Egészségnevelési Programunkban, mely e dokumentum 4. melléklete

4.2 ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A gyermekek óvodai életét szükséges céltudatosan alakítani, mivel a rendszeresség érzelmi biztonságot teremt számukra, állandóság, folyamatosság, rugalmasság jellemzői mellett. Az óvodapedagógusok szervezzenek állandó értékrend mellett, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörű óvodai életet, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Vegyes életkorú csoportokban biztosítsa, hogy a testvérek, barátok együtt lehessenek. A családban megkezdődött szocializálódást az "anyás beszoktatás" módszerével tegye az óvodapedagógus folyamatossá. Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. A beszoktatás ideje alatt a gyermekek hozzák el magukkal azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. Az óvodapedagógusok a szülőkkel beszéljék meg a beszoktatás menetét.

Az éntudat kialakulása az óvodáskor kezdeti időszakára tehető. A gyermek már nem tárgynak, hanem személynek tekinti társait. A következő lépés, hogy énképe realizálódik, tehát összehasonlítja magát mással. Ezáltal alakul önértékelése, fejlődik önkritikája. A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető élet szükséges. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az önfegyelem, kitartás, figyelem, őszinteség, szabálytartás, segítőkészség, önzetlenség, udvariasság. Örüljenek társaik sikerének. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. Az esetlegesen felmerülő konfliktusok megoldása érdekében fejlődjön konfliktusmegoldó képességük.

Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Az óvodapedagógus szerepe legyen elfogadó, segítő-támogató attitűdje a gyermekekkel szemben. A dajka a nevelőmunkát közvetlenül segítő nem pedagógus alkalmazott. Az óvodapedagógusok mellett végzett tevékenysége a gyermekek

gondozását, segítségét szolgálja. Fontos az egyeztetett, összehangolt munka, mert csak így teremthető meg a nevelési egység hatékonysága, eredményessége.

Az óvodapedagógus segítse a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését. A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű, tulajdonságú társaikat. Nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Jelenjen meg az ízlésformálás az óvoda mindennapjaiban, a tárgyi és társadalmi környezetben egyaránt. A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát. Tevékenységeik során törekedjenek a szép megteremtésére.

A gyermek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket – az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra. A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét. Igyekszünk elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat társuk helyzetébe. Türelemesen hallgassák meg társaikat. Az óvodapedagógus biztosítsa a gyermekek számára a biztonságérzetet, szeretetérzetet, védettségérzetet. Segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

Legyen mindkét óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, ami sajátos, egyéni légkört biztosít, és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különféle típusaihoz igazodó változatos és gazdag pedagógiai módszerek alkalmazásával segítse az óvodapedagógus a gyermekek differenciált fejlődését. A visszahúzó és depresszív viselkedésű gyermekek esetében pl. eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb. Az agresszív és inkonzekvens viselkedésű gyermekek pl. inkább egyéni

feladattal köthetőek le, és fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése. Mindkét példabeli típust motiválja az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése, mely segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás – dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekek örömmel jönnek óvodába, ragaszkodnak az óvodához, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, társaiktól is elvárják azt.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak.
- Beszélgetések során figyelnek egymásra, társaikat végighallgatják, türelmesen várnak, míg rájuk kerül a sor.
- A rájuk bízott feladatot véghezviszik, bíznak saját képességeikben.
- Konfliktushelyzetben egyezkednek társaikkal, a tanult normákhoz igazodva viselkednek.
- A különböző tevékenységeik során kezdeményezők, érdeklődők.
- A feladatok végrehajtásában kitartóak akkor is, ha ez érzelmileg nem is áll közel hozzájuk.
- Szociálisan érette válnak az iskolába lépésre.
- Tevékenységeiben legyen jellemző: önállóság, kitartás, figyelmesség, problémamegoldás.
- Nyitott, kíváncsi, érdeklődő magatartás jellemző rá.

4.3 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

4.3.1 Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A BESZÉDKÉSZSÉG FEJLESZTÉSE NEVELÉSI TERÜLETEKEN BELÜL:

Beszédkészség, kifejezőkészség fejlesztése a vers, mese, dramatikus tevékenységben: A mese, vers, mondókák kiválóan alkalmasak a beszédkészség, kifejezőkészség fejlesztésére. A helyes kiejtés, a tiszta beszéd fejlesztésén kívül bővül szókincsük. A hangképzésben különösen segítenek a nyelvtörő mondókák, népies rigmusok. A találós kérdések alkalmazásával új kifejezéseket ismernek meg. Sikerélmény esetén ösztönzően hatnak saját feladványok kitalálására. A dramatizálás, bábozás segíti a kifejezőkészség fejlődését, az önmegvalósítást, a társas kapcsolatok erősödését, fokozza a társalgási kedvet. A bábok segítségével a szorongó, nehezebben oldódó gyermek is előbb megnyilatkozik a külvilág felé.

Beszédkészség fejlesztése az ének-zenei nevelésen keresztül:

- szókincsbővítés (hangutánzás, népies kifejezések)
- helyes hangképzés (magán- és mássalhangzók helyes képzése)
- helyes artikuláció

Beszédkészség fejlesztése a külső világ megismerése során: A megfigyeléseket mikrocsoportos formában végezzék, ennek során lehetőség nyílik a személyes beszélgetésekre. Az óvodapedagógus így könnyebben kiszűri az esetleges beszédhibákat. A témákhoz kapcsolódva folyamatosan ismernek meg új kifejezéseket, ezek helyes alkalmazását. Kifejezőkészségük, emlékezetük fejlődik a tapasztalatok szóbeli megfogalmazása által.

4.3.2 Az értelmi fejlesztés és nevelés

Az óvodapedagógus ébressze fel a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát az egyes tevékenységek iránt. A gyermekek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezze, bővítse, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben biztosítson sokoldalú lehetőséget a tapasztalatszerzésre. Fejlessze a gyermek "énképét", segítse a testséma kialakulását. Az óvodapedagógus feladata a gyermek értelmi képességeinek és

kreativitásának fejlesztése, a kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése. Ennek érdekében biztosítson ösztönző környezetet valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődésének elősegítéséhez. Nevelje a gyermeket önálló gondolkodásra, fejlessze döntési képességét. Fedezze fel a gyermekek között az egyéni különbségeket az adottságok, hajlam, rátermettség, különböző képességek területén. Segítse elő az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztését ösztönző környezet biztosításával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Részt vesz különböző tevékenységekben.
- Arra törekszik, hogy felfedezze a végzett tevékenység összefüggéseit.
- Rendelkezik a problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Segítséggel kijavítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról.
- Érthetően beszél, szívesen, bátran kommunikál.
- Önálló, problémamegoldást is vállal bizonyos problémahelyzetekben.
- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermektársaival .

5 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEINK:

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodánkban hat alkalmazott dolgozik:

Főiskolai végzettségű óvodapedagógus:	4 fő
Szakképzett dajka:	2 fő

A főiskolát végzett óvodapedagógusok közül:

fejlesztési szakirányon szerzett képesítést	1 fő
intézményvezető és középvezető szakirányon	1 fő
szakvizsgázott pedagógus	1 fő

Az óvodapedagógusi párok vegyes életkorú csoportokban dolgoznak. Szakképesített dajkák csoportonként 1 fő segítik munkánkat és biztosítják az óvoda rendjét és tisztaságát.

Az óvoda nyitva tartását a szülők és a fenntartó igényei alapján szerveztük meg: 7 órától-16³⁰ óráig. Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele óvodai nevelésünknek, szemléletünk szerint az óvodapedagógusok, nevelőmunkánk kulcsszereplői. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája járuljon hozzá az óvodai nevelésünk eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A PROGRAM ÁLTAL MEGKÍVÁNT FELTÉTELJAVÍTÁS:

- Az óvodapedagógusok továbbra is rendszeresen képezzék magukat, vegyenek részt tanfolyamokon, továbbképzéseken.
- Az óvodapedagógusok vegyenek részt más óvodák által szervezett pedagógiai napokon, találkozókön.
- Szakmai napok, konferenciák szervezése óvodánkba, melyre vendégeket is hívunk.
- Az együttneveléshez szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára. Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

5.2 TÁRGYI FELTÉTELEINK:

Az óvoda férőhelyeinek számát 50 főben határozta meg a fenntartó.

A csoporttermek száma: 2

A csoporttermek mérete: 57,39 m² illetve 55,2 m².

Tágas, szép világos csoportszobákkal rendelkezünk. A csoportszobák felszereltsége az óvodáskorú gyermekek számára megfelelő. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezük el. A játékhoz a készen vásároltakon kívül a dolgozók által készített bábok, társas - és kiegészítő játékok is rendelkezésre állnak.

A zenei neveléshez különféle eszközöket tudunk biztosítani, változatos ritmushangszerekkel rendelkezünk.

A vizuális nevelés eszközei kellő számban és minőségben folyamatosan, az igényeknek megfelelően biztosítottak. Változatos technikákkal tudjuk ezáltal a gyermekeket megismertetni.

Az anyanyelvi neveléshez használt intézményi tulajdonban lévő könyveink mellett az óvodapedagógusok saját könyvtárukat is felhasználják.

Testi nevelés terén a felszereltségünk jó, változatos mozgásfejlesztő eszközökkel rendelkezünk. Az intézményben kialakított sószoba alternatív lehetőséget kínál a légúti betegségben szenvedőknek, illetve rendszeres használata megelőzi a betegség kialakulását.

Az óvoda udvarának alapterülete: 714,5 m². Az épület külső és belső karbantartását minden évben a szükségesnek és az előírásoknak megfelelően elvégeztetjük.

Óvodánk egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget is teremt a szülők fogadására.

A PROGRAM ÁLTAL MEGKÍVÁNT FELTÉTELJAVÍTÁS:

- Az óvoda biztosítson minden gyermek számára:

- 1 készlet színes ceruzát
- 1 készlet festéket
- 1 készlet zsírkrétát
- 1 készlet színes papírt
- különböző méretű ecseteket
- gyurmatáblát

- A játszóudvar mozgásfejlesztő és egyéb játékaiknak üzemeltetője a fenntartó. A minősítésekről, fel-és leszerelésről, időszakos ellenőrzések elvégzéséről, a karbantartási feladatokról rendelkezni jogosult.
- Az óvodapedagógusok megtervezték az udvar parkosítását, hogy a gyermekek nagy melegben árnyékos helyre húzódhassanak, illetve játékaik során a növények segítségével el tudjanak különülni egymástól.
- A játszóudvar rendben tartásához szükséges kerti munkaeszközök.
- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

5.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. Az eltérő fiziológiai szükségleteket figyelembe vesszük (alvás, evés-ivás, mozgásigény). A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Óvodai nevelésünk a jóváhagyott Óvodapedagógiai programunk alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Napirendünk:

Tartalmaz stabil elemeket, de ezek között a tevékenységeket rugalmasan kezeljük.

7 - 11 ³⁰	Szabad játék, játékba integrált tevékenységek. Mozgásfejlesztés. Egyéni képességfejlesztés, differenciált tevékenységek szervezése. Választható tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének-zenei, gyermektánc képességek fejlesztése. Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése. Verselés, mesélés, dramatikus játékok. Játék a szabadban.
11 ³⁰ - 12 ³⁰ :	Ebéd (kötött formában) Testápolási tevékenységek
12 ³⁰ - 14 ³⁰ :	Pihenés mesével.
14 ³⁰ - 16 ³⁰ :	Uzsonna. Testápolási tevékenységek. Szabad játék lehetőség szerint az udvaron hazamenésig.

A hetirend összeállítását meghatározza a vegyes összetételű csoport. A heti- és napirendnek megfelelő projektekben (1 vagy 2 hétre szóló) tervezett tevékenységekről heti tervet, (projekt tervet) készítene az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok közösen. A projekttervet minden esetben ismertetni kell a szülőkkel a helyben szokásos módon. Lehetőség szerint - a gyermekcsoport fejlettségének, összetételének megfelelően - a gyermekekkel is készítsenek az óvodapedagógusok rajzos tervet, mely a csoportszobában kerül kifüggesztésre. A csoportszoba dekorációja, tárgyi eszközei tükrözzék az adott projektet.

A hetirendben életkortól függően naponta biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. Heti két alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezethető be – a gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva – a kötelező részvétel. Más napokon az óvodapedagógus felajánlja a mozgásfejlesztő szabályjátékokat a résztvevők részképességeinek fejlesztésére törekedve.

Programunk szerint a szabad játék, az óvodapedagógusok által felajánlott és választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere. A játék és munka jellegű tevékenységeken túl a gyermek az óvodában utánoz, tapasztal, tevékenykedik. A felajánlott tevékenységek formái:

- kötelező, nagy csoportos formában szervezett pl. mozgásfejlesztés
- kötelezően választható tevékenységek: több tevékenység felajánlása után a döntés kötelező, a választás szabad,
- választható tevékenységek.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

5.4 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda és a család

A családdal való szoros együttműködés alakítása fontos a gyermek érdekében, már az óvodába lépés előtt. A falu közvetlenebb lehetőséget nyújt a kapcsolattartásra, ezt az óvodapedagógusok használják ki. Az óvodapedagógusok látogassák meg az óvodába lépő új gyermeket családi körében. Ismerjék meg a gyermek környezetét és gyűjtsenek adatokat a gyermekről. Az óvodapedagógusok már az óvodába lépéskor anamnézist vegyenek fel a gyermekről.

Biztosítsák a gyermekek számára az egyénre szabott beszoktatást anyás beszoktatás keretében. A beszoktatási idő kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, és mintát adjon és kapjon gyermeke neveléséhez. A beszoktatást az óvodapedagógus könnyítse meg azzal, hogy engedélyezze a gyermekeknek személyes tárgyaiknak behozatalát. A szülő kapjon lehetőséget arra, hogy napközben bármikor betekinthesse az óvodában folyó munkába. A gyermekekkel kapcsolatos fontosabb dolgokat a szülővel naponta beszélje meg az óvodapedagógus.

Szülői értekezletet átlagosan kettőt tartsanak csoportonként. Itt beszéljék meg az elért eredményeket, a problémákat, a gyermekeket, szülőket érintő terveket. Lehetőséget adunk arra, hogy egy szülői értekezletet tartson az elsős tanító óvodánkban, az iskolába menő gyermekek szülei részére.

Probléma esetén az óvodapedagógusok látogassák meg a családot és szűk körben keressenek megoldást a felmerült problémára.

A szomszéd faluból érkező gyermekeknél a napi kapcsolattartást egy üzenő füzet segítségével oldják meg.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

Óvodánkban működjenek továbbra is a szülői közösség számára hagyományos kapcsolattartási formák és kötetlenebb, közvetlenebb formák (szülői értekezletek, családlátogatás, nyílt napok, ünnepek, rendezvények).

Biztosítani tudunk egy olyan helyet a szülőknek, az irodahelyiséget, ahol nyugodtan beszélgethetnek az óvodapedagógusokkal, szakszolgálat munkatársaival. A szülők részt vehetnek a Nevelési Tanácsadó helyi vizsgálatán, a logopédiai szűrésen.

Óvodai ünnepeink nyitottak legyenek a szülők számára, ilyenkor várjuk a nagyszülőket, a testvéreket, a leendő óvodásokat (családi vetélkedők, gyermeknap, farsang stb.) A gyermekközösség kialakulásában, fejlődésében a szülők különféle módon működhetnek közre, segítve ezzel a gyermek pozitív kötődésének kialakulását. Az óvodapedagógusok alkalmazkodjanak a szülők igényéhez, és a közös kirándulásokat úgy szervezzék, hogy azon a szülők is részt vehessenek.

A gyermek személyiségfejlesztésében, képességeik kibontakoztatásában együttműködünk a szülőkkel. Fejlődési naplót vezetünk a gyermekekről, és az elért eredményekről visszajeleznek az óvodapedagógusok a szülőknek. Az óvodapedagógus szakszerű magyarázata alapján a megfigyeléseket, bejegyzéseket a szülők nyomon követhetik.

Fontosnak tartjuk a partneri kapcsolatot, ezért a szülők különböző fórumokon mondhatják el véleményüket, jelezhetik igényeiket, pl. Óvodaszék, Szülői Munkaközösség, szülői értekezlet. A folyosóra kihelyezett "ötletládába" dobhatják be évente 1 alkalommal javaslataikat, észrevételeiket. Évente szülői kérdőíven kérdezzük meg minden szülőt az óvoda működésére vonatkozóan.

Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítsa ki tartalmi kapcsolatát, hogy a gyermekek harmonikus iskolakezdését ezzel is elősegítse. A pedagógiai célú együttműködés érdekében, a nevelőtestület által évente átvizsgálta, a Munkatervben megjelenített Együttműködési Programot alakít ki intézményvezetői szinten. A program hagyományos elemei:

- ☞ Közös pályázatok, rendezvény és eseményszervezés gyermekeink aktív részvételével, amelyek a pedagógiai programokhoz is igazodnak.
- ☞ Intézményi szervezésű pedagógiai előadások felkínálása egymás számára.
- ☞ Keressük a konzultáció lehetőségét az óvodapedagógusok és a leendő első osztályos tanító között.
- ☞ Nevelőtestületünk egy tagja, mint zsűritag részt vesz az iskolai mesemondó versenyen.
- ☞ Közös Gálaműsort szervezünk a közös Alapítvány javára.
- ☞ Az iskolába menő gyermekek a tanév végén látogassanak el az első osztályba.
- ☞ Nevelési értekezleten vegyen részt az alsós munkaközösség vezető, amennyiben mindkét intézményt érintő témát tárgyalnak.
- ☞ Az óvoda nyilvános ünnepségeire hívják meg a tanítót és az iskola igazgatóját.

Az óvoda és a Szülői Munkaközösség

Minden tanévben az első szülői értekezleten válasszák meg a szülők maguk közül a Szülői munkaközösség tagjait, csoportonként 4 főt. A tagok ezután készítsék el éves programjukat, melyek végrehajtásáért felelősöket jelöljenek ki. A programokat az óvoda dolgozóival, a többi szülővel közösen valósítsák meg. A Szülői munkaközösség tagjai hangolják össze a többi szülőt a programok kifogástalan megvalósulása, és a gyermekek érdekében.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

- ☞ A helyben és a környékben működő közművelődési intézményekkel rendszeresen tartson az óvoda kapcsolatot. Az általuk szervezett programok, pályázati lehetőségek változatos kínálatot nyújtanak számunkra is.
- ☞ A helyi Művelődési Ház helyet biztosít bármely óvodai rendezvénynek, melyet intézményen kívül szervezünk.
- ☞ Érdemi munkakapcsolat kiépítése a járási központban működő Gyermekjóléti, Családsegítő Szolgálat, illetve annak helyi képviselőjével. A családok szociális, mentális támogatásának segítése, folyamatos információ a szociális támogatási lehetőségekről, családok és szakszolgáltató intézmény közötti közvetítés.
- ☞ Tartalmi kapcsolat kiépítése szükséges a fenntartóval, a Pedagógiai Szakszolgálat, Szakmai Szolgáltató képviselőivel, a falu orvosával, védőnőjével, az egyházzal.
- ☞ A szülők kérésére heti egy alkalommal mindkét felekezeti számára biztosítson helyet az óvoda a hitoktatáshoz. Anyák napi műsort felváltva a két templomban tartásuk.
- ☞ Együttműködési megállapodást kötünk az intézmény pedagógiai működését segítő civil és egyéb szervezetekkel.

5.5 AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Az óvoda ünnepei

Ünnepségek, melyeket az óvodában tartunk:

- ❖ Születésnapok – havonta megünnepelve
- ❖ Mihály nap
- ❖ Szüret
- ❖ Advent
- ❖ Mikulás
- ❖ Luca
- ❖ Karácsony
- ❖ Farsang
- ❖ Húsvét
- ❖ Március 15.
- ❖ Pünkösd
- ❖ Ballagás
- ❖ Nyárköszöntő

Nyilvános óvodai ünnepek, rendezvények az óvodán kívül:

- Anyák napja

Az óvoda és a család közös rendezvényei

Közösen szervezzük meg a barkács - délutánokat, Ballagást, Nyárköszöntőt.

Lehetőség szerint közös kirándulást május hónapban teszünk.

6 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1 JÁTÉK

A kisgyermek folyamatosan találkozik a környező világ megnyilvánulásaival, amelyeket csak részben, esetleg egyáltalán nem ért meg. Ezek a feldolgozatlan tudattartalmak terhet, feszültséget jelentenek számára, amelytől szabadulni igyekszik. Az óvodáskorú gyermek a játékban él és fejlődik. Belső pszichikus folyamatait tisztázza, ezen a kerülő úton próbálja meg feszültségeit oldani, vágyait kielégíteni. Tagolatlan és rendezetlen, félig értett tudattartalmait tisztázza, rendezi és tagolja. Utánoz, kipróbál, kitalál. Veleszületett kíváncsisága arra ösztönzi, keresse is az újabb és összetettebb ingerhatásokat. Egyre nagyobb hatékonyságra és önállóságra törekszik önmaga és tárgyi- társas környezete felett. Minden új ismeret akkor épül be igazán a kisgyermek gondolkodási sémáiba, ha nyitott és befogadó állapotban van. A játék elsődleges örömforrásként szolgál, miközben a gyermek derűs, felszabadult. A játék közben észrevétlenül szerez új tapasztalatokat, sokrétű ismeretet, fejlődnek képességei. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Vegyes életkorú csoportban a választott játék tartalma az életkorhoz módosul. A vegyes csoporton belül adott a minőségi váltás lehetősége.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodapedagógus teremtsen nyugodt, derűs, kreativitásra ösztönző légkört a játékra. A gyermek szabadon dönthessen abban, hogy milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, azt milyen eszközzel jeleníti meg, annak milyen helyet választ, és mennyi ideig tart a játéka. Az óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a feltételeket. A játékos légkört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés. Az óvodapedagógus a csoportba csak annyi szabályt vezessen be, amennyi feltétlenül szükséges, segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az elképzelések valóra válását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak

önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvodapedagógus az együttjátszás során teremtse meg a kezdeményezett játékhöz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és a helyet.

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki játékuik számára a megfelelő helyet. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített játszósaroknak. Lehetőség szerint legyen állandó helye a mesélésnek, az ábrázolással kapcsolatos tevékenységeknek. Az óvodapedagógusok próbálkozzanak ének sarok kialakításával. Kijelölt polcon helyezték el a séták során összegyűjtött terméseket, növényeket, tárgyakat. Erre ránézve a gyermekek állandóan felidézhetik játékuikban élményeiket. A játék és az ábrázolás eszközeit úgy rakják el, hogy minden gyermek számára könnyen hozzáférhető legyen.

Tervezzék új, természetes anyagokból készült fajtékok vásárlását, felállítását, új homokozó készítését. Az óvodapedagógusok tervezik az udvar parkosítását is, hogy a gyermekek nagy melegben árnyékos helyre húzódhassanak, illetve játékuik során a növények segítségével el tudjanak különülni egymástól.

Az óvodapedagógus már érkezéskor biztosítsa a gyermeknek a folyamatos játék lehetőségét. A gyermekek rakodással ne szakítsák meg a játék menetét. Az óvodapedagógus lehetőség szerint biztosítsa a több napon keresztül tartó játék feltételeit. A napirendet úgy alakítsa ki, hogy minél többet tudjanak a szabadban játszani.

Az óvodapedagógusok biztosítsák a játékeszközöket a gyermekek számára. A játékeszközöket folyamatosan bővítsék. A kész játékok mellé kínáljanak fel félkész eszközöket, hogy a gyermekek fantáziája fejlődjön, és ők maguk is próbálkozhatnak játékok készítésével. A bábozáshoz, dramatizáláshoz készített eszközök álljanak mindig a gyermekek rendelkezésére, ezeket használják fel naponta játékaikban. A különböző élethelyzetekhez az eszközöket a gyermekek napi élményéhez kapcsolódva bővítsék.

A játékeszközök kiválasztásánál vegyék figyelembe, hogy ízléses legyen, mennyisége a csoport létszámának megfelelő legyen.

Az óvodapedagógusok a játék tartalmát a napi események és tapasztalatok biztosításával tegyék gazdaggá. Jelenlétük és a játékban való részvételük arra adjon lehetőséget, hogy a játék minőségét folyamatában tudják alakítani. Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy az általa nyújtott tapasztalatokat a gyermekek újra és újra

felhasználhassák. Az óvodáskorú gyermek játékában a játékfajták összefonódása figyelhető meg. Az óvodapedagógus feladata a különböző játékfajták fejlesztése és gazdagítása.

Az óvodapedagógus segítheti a játékot személyes példaadásával. A játékban részt vehet, a szituációtól függően segíthet. Az óvodapedagógus a nyugodt, kiegyensúlyozott játéknak szemlélője, átadja a vezető szerepet a gyermeknek. Feltétlenül szükséges a beavatkozás, amennyiben a gyermekek játéka durva, vagy a konfliktushelyzetet a gyermekek nem tudják önállóan megoldani.

Fontos az óvodapedagógus példaadása a szerepjáték során folytatott párbeszéd, szerepmegformálások közben. A hangutánzó szavak alkalmazása, a dramatizálás, szójátékok, népies kifejezések, a játék során alkalmazott, a gyermek számára ismeretlen tárgyak megnevezése mind-mind jó lehetőség a beszédkészség fejlesztésére.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekek képesek azonos társakkal, ugyanazon játékot hosszabb időn keresztül együtt játszani.
- Játékuk ötletekben gazdag.
- Képesek a szabálytartásra.
- Tudnak bonyolult építményeket, játékeszközöket alkotni.
- Játékukban gyakran szerepel a drámajáték és a mesedramatizálás.
- Játékukat egyre türelmesebben kivitelezik.
- Kisebb- nagyobb akadályok legyőzésére képesek.
- A konkrét helyzethez illően nyilvánulnak meg.
- A konkrét helyzetből kitapintható a képzetkincs gyarapodása és rendezettsége.
- A belső kép formálódik, áttételükről a játék és beszéd jelrendszere és a beszéd kifejező és kapcsolatteremtő funkciója előtérbe kerül.
- Használják az irodalmi nyelvezetet, előadásuk érthető, folyamatos, párbeszéd.
- Képesek beleélni magukat szerepükbe.
- Játékukban eleget tesznek az óvodában tanult viselkedési morálnak.

6.2 VERS, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK

A tevékenység célja:

- Pozitív személyiségjegyek megalapozása.
- Belső feszültség oldása.
- Érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődés elősegítése.

Feladatok:

- A felhasznált irodalmi anyag összeállítása.
- Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalom biztosítása.
- Beszédkészség, kifejezőkészség fejlesztése.

6.2.1 A felhasznált irodalmi anyag összeállítása:

Az óvodapedagógus elsődleges szempontja legyen, hogy olyan művészi értékű irodalmi anyagot válogasson össze, mely pedagógiai, pszichológiai alapokra épül. A klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek az óvodában egyaránt helye van.

A 3-4 évesek versei rövidek legyenek, elsősorban a ritmikusságra épüljenek. Nagy részüket a népi mondókák tegyék ki. Az egyszerű, koruknak megfelelő verseket magyar költőktől válogassák. A gyermekek szívesen mondogassanak halandzsza és hangutánzó szövegeket is.

A mesék válogatásánál fő szempont legyen, hogy témája közel álljon a gyermek érzelmvilágához. Az óvodapedagógus meséljen egyszerű történeteket, láncmeséket, tréfás történeteket, állatmeséket, verses meséket.

4-5 éves korban alkalmazott irodalmi anyagot szintén a népköltészetből, a magyar költők, írók műveiből válogassák. A rövid versek a természetről, állatokról, tárgyakról szóljanak. Ebben a korcsoportban már kapjanak helyet a párbeszéddek, vidám, groteszk, humoros versek.

A mesékben már jelenjenek meg a csodás elemek. Az óvodapedagógus válasszon egyszerűbb szerkezetű tündérmeséket, több fázisú állatmeséket, novellisztikus, realiztikus meséket.

5-7 éves korban a népi mondókákon túl líraibb hangvételű versek, közmondások, találós kérdések is szerepeljenek az óvodapedagógus repertoárjában. Témájuk tükrözze a néphagyományokat és a környező világot.

Hangozzanak el klasszikus tündérmesék, cselekményesebb népmesék, elbeszélések, folytatásos meseregények az eddig említetteken felül e korosztály számára

6.2.2 Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalom biztosítása:

Az óvodába lépés időszakában a versanyagot úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekeknek módjuk legyen az óvodapedagógussal testi kapcsolatot is teremteni. Jó lehetőséget nyújtanak erre a népi mondókák közül a felnőttek játécai ölbeli gyermekekkel. Az óvodapedagógus azt érje el, hogy a gyermekek örömmel ismételgessék, ezzel erősödik biztonságérzetük. A sokszori mondogatással a szöveg észrevétlenül rögződik, így később az a játékba is átvihető.

A vers, mondóka mondogatása a játékban előforduló szituációkhoz kapcsolható, így helye nem kötött.

A mesélés számára biztosítson az óvodapedagógus nyugodt légkört, lehetőség szerint egy sarkot. Ide kerülhetnek mesepárnák, mesefa, mesekígyó, mesefüggöny, meseszőnyeg, egyéb hangulatfokozó eszközök az óvodapedagógusok ötletei alapján. Az óvodapedagógus úgy is biztosíthatja a mesekezdést, hogy mindig ugyanazt a jelzést / szignál, báb, gyertya, füstölő /használja a kezdeményezés elején.

Az óvodapedagógus mondjon a gyermekeknek minél több mesét, de legyenek közöttük olyanok, amelyek kedvencekké válnak, és a gyermekek saját maguk kéri mesélésüket. Ezeket a meséket aztán bábozzák el, játsszák el, dramatizálják. Az ehhez szükséges eszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére, esetleg legyenek a már kialakított mesesarokban. Az óvodapedagógus folyamatosan bővítse a dramatizáláshoz szükséges fejdíszeket, jelmezeket, helyezzen elérhető helyre puha anyagokat, melyeket a gyermekek kedvük szerint felhasználhatnak játékukban.

A mindennapi tevékenységek során mintaadással segítse az óvodapedagógus a gyermek önkifejezésének árnyalt módjait.

A gyermekekkel közösen év elején kiválasztott meseregényeket folytatásokban a délutáni pihenő idején mesélje.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Szívesen mondogatják a hallott irodalmi anyagot.
- Igénylik a mesét, várják a mesélés idejét.
- Szívesen mesélnek, dramatizálnak, báboznak.
- Képesek 6-8 vers, 10-14 mondóka, 15-20 mese felidőzésére, elmondására.

6.3 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A tevékenység célja:

- zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése
- közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése
- zenei anyanyelv megalapozása

Feladatok:

- Felhasznált zenei anyag összeállítása.
- Az óvodás korban alkalmazott jellegzetes tartalom biztosítása.
- Beszédkészség fejlesztése az ének-zenei nevelésen keresztül.

6.3.1 Felhasznált zenei anyag összeállítása:

A zenei anyag összeállításánál az óvodapedagógus elsődleges szempontja legyen, hogy a mondókák, dalocskák, énekes játékok, a zenehallgatás anyaga művészi értéket képviseljen. A népi, a klasszikus és a kortárs műveknek az óvodában egyaránt helye van.

3-4 éves korban a felnőttekkel közösen játszható mondókák, dalocskák között szerepeljenek arc, kéz, ujj, lovagoltató játékok. Olyan énekes játékokat ismertessen meg az óvodapedagógus a gyermekekkel, melyeket álló helyzetben vagy egyszerű játékos mozdulatokkal eljátszhatnak.

A gyermekek ismerkedjenek az egyenletes lüktetéssel.

Ünnepi alkalmakra 1-2 komponált dalt is elsajátíthatnak.

4-5 éves korban az ölbeli játékokon túl tanuljanak mondókákat, olyan énekes játékokat, melyek jól fejlesztik mozgásukat. Ismerjenek meg szerepcserére épülő játékokat is.

Az óvodapedagógus olyan mondókákat, énekeket válogasson, melyeken keresztül a negyed és nyolcad ritmust a gyermekek meg tudják különböztetni.

5-6-7 éves korban a dalanyag kiválasztásának szempontja legyen az, hogy a gyermekek megismerjék a magyar népzénet, a népi játékokat, hosszabb mondókákat, más népek dalait, és a műzene számukra érthető alkotásait.

Az óvodapedagógus tanítson a gyermekeknek táncos, játékos, vidám énekeket, melyekhez sok mozgás társul. A dalok ritmusában jelenjen meg a negyed, nyolcad, szinkópa, kapjon lehetőséget a szünet.

A kiemelkedő képességű gyermekekkel egyéni fejlesztés formájában történik a tehetséggondozás.

Az alkalmi dalok az ünnepekhez kapcsolódjanak.

6.3.2 Óvodás korban alkalmazott jellegzetes tartalom biztosítása:

A mindennapi tevékenységek során állandóan figyeljük környezetük hangjait. A mindennapi játékba, tevékenységekbe épüljön be a zene. Más nevelési területek témáit a hozzá kapcsolódó énekkel tegye gazdagabbá, hangulatosabbá. Az éneket, zenét a kezdeményezéseknél is használja fel.

Az óvodapedagógus lehetőség szerint alakítson ki zenesarkot, ahol elhelyezheti a hangszereket, a dalokhoz használt fejdíszeket esetleg a tanult dalok emlékeztető jeleit. A kezdeményezés során az óvodapedagógus úgy alakítsa a termet, hogy a körjátékokhoz szabaduljon fel tér. Fontos a gyerekek zene iránti szeretetének elmélyítése, a ritmikus, szép testmozgás (tánclépések) gyakorlása. Jó idő esetén az óvodapedagógus tartsa a kezdeményezéseket a szabadban.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Önállóan énekelnek, gátlás nélkül.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Szívesen hallgatják a zenehallgatás anyagát.
- Megkülönböztetik a zenei párokat.
- Tudnak rögtönözni a ritmus, mozgás, dallam területén.
- Érzik a dalok egyenletes lüktetését, a dalok ritmusát.

6.4 RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A tevékenység célja:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Tér, forma, szín, képzetének gazdagítása.
- Esztétikai érzékenységük alakítása, fejlesztése.
- Ízlésviláguk alakítása.

Feladat:

- Az alkotótevékenység feltételeinek megteremtése.
- Szervezeti formák és az óvodáskorban előforduló tevékenységek fejlesztése.

6.4.1 Az alkotótevékenység feltételeinek megteremtése:

Az alkotótevékenységhez szükséges eszközök nagy részét az óvodapedagógus már a tanév elején biztosítsa. Elsődleges szempontként vegye figyelembe, hogy méretben, minőségben a gyermekek számára megfelelő legyen. Közösen használják az ollót, ragasztót, temperát, filctollat, ecsetes tálakat.

Az alkotótevékenységek helyét úgy válassza meg az óvodapedagógus, hogy az ott jelenlévők zavartalanul dolgozhassanak. A hely körbejárható legyen, és legyen hely az eszközök elhelyezésére is.

6.4.2 Szervezeti formák és az óvodáskorban előforduló tevékenységek fejlesztése:

A gyermekek már óvodába lépés előtt ismerkednek különböző anyagokkal, eszközökkel. Az óvodában gyurmáznak, festenek, rajzolgatnak. Örülnek saját munkájuknak, felfedezik az alkotás örömét.

3-4 éves korban az óvodapedagógus adjon lehetőséget a szabad témaválasztásra. A mindennapi játékba integráltan adja meg az alkotótevékenység lehetőségét, ezzel eléri, hogy a tevékenység a játékot nem szakítja meg, és minden gyermek folyamatosan igénye szerint kapcsolódhat be a tevékenységbe.

A tevékenység jellemzői:

3-4 éves korban:

- anyagokkal való ismerkedés
- firkálás, gyurkálás kibontakozása
- saját élményhez kapcsolódó témák kifejezése

4-5 éves korban:

szándékosság megjelenése az alkotásban
személyekről, tárgyakról, eseményekről való képalakítás
ábrázolás emlékezet és megfigyelés alapján

5-6-7 éves korban:

cselekmények, szereplők megjelenítése
gazdag technikai megoldások
önálló ötletek megvalósítása

1. Képalakítás:

Eszközök: vízfesték, vékony és vastag ecsetek, színes ceruzák, zsírkréták, tempera, filctollak, tus, diópác, viasz, természetes anyagok, termések, textil, fonalak, stb.

Képalakítás módjai: rajzolás, festés, karcolás, lenyomat, tépés, vágás, ragasztás, mozaikkészítés, fröcskölés, képeskönyv, leporelló készítése stb.

3-4 éves korban:

A szándéktalan firkából jusson el a szándékos rajzoláshoz.
Részformák összerendelése.
Különböző technikák megismerése, próbálgatása.
Rajzolás nagyobb felületre.

4-5 éves korban:

Élményekhez kapcsolódó témák megjelenítése különböző technikákkal.
Emberábrázolás megjelenítése.
Színkeverés, színárnyalatok létrehozása.

5-6-7 éves korban:

Közös kompozíciók létrehozása.
Különböző események megjelenítése.

2. Plasztikai munkák:

3-4 éves korban

Gyurkálás, válogatás, könnyen megmunkálható anyagok formálása.
Ismerjék a gömbölyítés, sodrás, lapítás, simítás technikáját.

4-5 éves korban:

Természeti tárgyak gyűjtése, csoportosítása.
Emberalak, állat megformálása.
Egyszerű ajándéktárgyak készítése.

Síkbábok készítése.

Papírhajtogatás alaplépéseinek megismerése.

Barkácsolás természetes anyagokból.

5-6-7 éves korban:

Ember és állatalak mozgásának megfigyelése, kompozícióban való kifejezése.

Játékok, bábok, modellek készítése.

Különböző kézi munkafolyamatok megismerése.

Játékeszközök készítése hajtogatással.

Barkácsolás különböző technikák felhasználásával:

kötözés, faragás...

3. Építés

3-4 éves korban:

Különböző méretű tárgyak rendezése.

Egyszerű térbeli alakzatok létrehozása.

Építés homok, hó felhasználásával.

4-5 éves korban:

Részletezzék az építés lehetőségeit, variálják a teret és az eszközöket.

Homokvár építése.

5-6-7 éves korban:

Több napon keresztül tartó építkezés, téralakítás a rendelkezésre álló, mozgatható berendezési tárgyak felhasználásával.

Homokvár építése.

4. Műalkotások

5-6-7 éves korban:

Lehetőség szerint látogassanak kiállításokat, az óvodán belül ismerkedjenek képzőművészeti alkotásokkal, érezzék meg ezek hangulatát.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Megjelenítik élményeiket, fantáziájuk világát.
- A megismert technikák felhasználásával képesek kreativitásuk kibontakoztatására.
- Munkájuk részletekben gazdag, alapos.
- Képesek kompozíció megalkotására.
- Fogékonyak a szép iránt.

6.5 MOZGÁS

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mely jelentős szerepet tölt be az óvodások fejlődésében. Fontos területe nevelésünknek, mivel ebben a tevékenységben világosan látható a testi, szociális és értelmi fejlettség kapcsolata. A tevékenységek során a kitűzött célok közül egyszerre több, néha mind érvényesül.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. A gyermek a mozgáscselekvésen, játékon keresztül tapasztalja meg önmagát, társait és az őt körülvevő világot. A mozgás élménye segíti énképének formálódását. Az egészséges gyermek fejlődésében a mozgásfejlődés bázisán alakulnak ki az író- rajzolómozgások, valamint a beszéd. Ezért, ha a mozgásfejlődés késik, vagy zavart szenved, akkor ez az írásmozgás és a beszéd késői szerveződését vonja maga után.

A torna, és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, fejlesztik a testi képességeket, kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A mindennapos testnevelés tervezése, szervezése és lebonyolítása az egészséges életmódra nevelés egyik tevékenysége, amelyet az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével minden gyermek számára lehetővé teszünk. A spontán – a játékokban, azon belül a szabad játékokban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás tevékenység célja: A harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásának, alakulásának segítése, fejlesztése. Mozgáskultúra fejlesztése. A mozgás által kedvezően befolyásolni a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Lehetőség biztosítása a napi mozgásra az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével.

Az egészség megőrzése, megóvása. Felerősíteni és kiegészíteni a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. Térbeli tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés, alkalmazkodóképesség alakítása, akarati tényezők alakítása. A felfokozott mozgásigény (mint a gyermek életkori sajátossága) kielégítése.

6.5.1 - Szervezeti formák:

A szabad mozgást udvari játék és séta során is biztosítjuk. A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van. Ehhez igazodva mérjük be kompetencia határaikat. Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett mozgástevékenységet heti egy alkalommal szervezze meg az óvodapedagógus csoportja számára, lehetőség szerint a szabadban. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Az óvodapedagógus végezzen a csoportszobában különböző mozgásgyakorlatokat a gyermekekkel naponta, alkalmazzon zenés, mozgásos perceket is. Legyen lehetőségük a gyermekeknek a mozgásra ének-zenei kezdeményezések során is.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Szívesen mozognak, kitartóak.
- Mozgásuk összerendezett.
- A játékok szabályait betartják.
- Mozgásuk esztétikus, ütemtartó.

6.6 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A tevékenység célja:

- Közvetlen és tágabb környezet felfedezése, pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Az emberi és tárgyi világ értékeinek felismertetése.
- A környezet megismerése során az alapvető matematikai fogalmak elsajátítása.

Feladatok:

- A szervezeti formák és a jellegzetes tartalom biztosítása.
- Beszédképesség fejlesztése a külső világ tevékeny megismerése során.

6.6.1 - Szervezeti formák és a jellegzetes tartalom biztosítása:

A külső világ tevékeny megismerése nap, mint nap történik, folyamatosan minden tevékenység során. Az óvodapedagógus tervezzék az ismeretek bővítését minden napra. Feladatait valósítsa meg kötetlenül, a rendszerezést, összegzést végezze kötött formában.

A gyermekek érzékeljék környezetük szépségét, a színeket, a hangokat, a formákat, az illatokat.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata a közvetlen környezet megismertetése, elfogadtatása, megszerettetése.

A külső világ tevékeny megismerésének területei:

1. Környezeti témakörök
2. Környezetvédelem
3. Jeles napok
4. Matematikai ismeretek

1. KÖRNYEZETI TÉMAKÖRÖK

CSALÁD

3-4 éves korban:

- ismerkedjenek a felnőttekkel, játsszanak szimulációs játékokat
- ismerjék szüleik nevét

4-5 éves korban:

- beszélgessenek a családról,
- játsszanak családjátékokat
- ismerjék lakcímüket

5-6-7 éves korban:

- ismerjék a család legfontosabb szükségleteit
- ismerjék a családtagok kötelességeit
- ismerjék szüleik foglalkozását
- ismerkedjenek más felnőttek munkájával

TESTÜNK

3-4 éves korban:

- nevezzék meg a legfontosabb testrészeket
- ismerkedjenek meg az érzékszervek funkcióival
- ismerjék és alkalmazzák az alapvető testápolási szokásokat

4-5 éves korban:

- tudatosuljon bennük a testápolás szükségessége
- ismerjék az érzékszervek funkcióit és ismerkedjenek meg azok védelmével
- ismerjék meg az orvos gyógyító munkáját

5-6-7 éves korban:

- a testrészekről szerzett ismereteiket általánosítsák minden emberre
- ismerjék az érzékszervek funkcióit és védelmét
- ismerkedjenek meg a legfontosabb belső szervekkel
- ismerjék az orvos gyógyító munkáját
- ismerkedjenek meg az állatok érzékszerveivel
- ismerjék a testrészek szerepét a munkaeszközök alkalmazásánál

KÖZLEKEDÉS

3-4 éves korban:

- a helyes gyalogos közlekedés szabályainak megismerése
- a legismertebb közlekedési eszközök felismerése, megnevezése
- a közlekedéssel kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása

4-5 éves korban:

- a gyalogos közlekedés szabályainak elmondása szóban, alkalmazása a gyakorlatban
- a személy és teherszállító járművek felismerése, megnevezése, csoportosítása

5-6-7 éves korban:

- lakhelyén való biztonságos gyalogos közlekedés
- közlekedési eszközök felismerése, megnevezése, csoportosítása több szempont szerint
- a közlekedésben dolgozók munkájának megismerése,
- az utazás szabályainak megismerése

ÉVSZAKOK

3-4 éves korban:

- jellemző jegyek megismerése
- időjárás, öltözködés legfontosabb összefüggéseinek felismerése

4-5 éves korban:

- a természet változásai, időjárási jelenségek és az évszakok összefüggései
- az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz

5-6-7 éves korban:

- hónapok, a hét napjai, napszakok
- az évszakok összehasonlítása

NÖVÉNYEK

3-4 éves korban:

- 2-3 zöldség, gyümölcs, virág megnevezése, felismerése tapasztalatok útján

4-5 éves korban:

- néhány növény növekedésének, fejlődésének megfigyelése
- kerti munka megfigyelése

- 5-6-7 éves korban:

- különböző időszakokban a fák, bokrok, virágok változásainak megfigyelése
- kerti és szántóföldi munka megfigyeltetése

ÁLLATOK

3-4 éves korban:

- 3-4 állat külső jellegzetességeinek, hangjának megfigyelése,
- jellegzetességük, hangjuk alapján nevezzék meg az állatokat

4-5 éves korban:

- háziállatok megfigyelése környezetükben

- hasznuk, gondozásuk megismerése
- néhány vadon élő állat megnevezése
- költöző madarak megismerése, megnevezése

5-6-7 éves korban:

- csoportosításuk különböző szempontok alapján
- az állatok környezete, életmódjuk

SZÍNEK

3-4 éves korban:

- alapszínek felismerése,
- alapszínek megnevezése
- környezetük színeinek felismerése, megnevezése

4-5 éves korban:

- újabb színek, kiegészítő színek, kevert színek felismerése,
- ezek megnevezése

5-6-7 éves korban:

- színárnyalatok felismerése, megnevezése
- tárgyak színének emlékezet utáni felidézése

2. KÖRNYEZETVÉDELLEM, KÖRNYEZETTUDATOSSÁG

A környezethez való pozitív hozzáállás alakítása az óvodai feltételek között nagyon kedvező, hiszen mi a családokkal szoros napi kapcsolatban vagyunk, nevelésünk az óvodai tevékenységek teljes szervezeti és időkeretében folyik, élményközpontúan, az egyéni sajátosságokat figyelembe véve. Az óvodai élet megszervezése olyan életmódot, életviteli szokást alakít ki, amely példa lehet a szülők számára. „A környezeti nevelés maga az óvodai élet. „Ahogyan játszunk, reggelizünk, ebédelünk, pihenünk, ahogyan érzünk, ahogyan alakulnak emberi kapcsolataink, ahogyan vigyázunk a vízre, az energiára, a termék tisztaságára, ahogyan gondozzuk kisállatainkat” ez mind a környezeti nevelés.”³ A környezethez való pozitív hozzáállást mutató óvodai életmód hatására kialakulhatnak azok a szokások, amelyek megalapozzák a gyermekek környezetbarát életmódját. Az óvoda feladata a környezettel való harmonikus együttélés alakítása, és ez magába foglalja a környezet védelmét is,

³ Iskoláskor előtti környezeti nevelés előnyei és hátrányai ? (Ancsel Éva)

egyúttal az életmódra, gondolkodásmódra, viselkedésmódra... lényegében a teljes személyiség fejlesztésére hat. Tudjuk, hogy ennek a fajta modell értékű működésnek vannak nehézségei, és nem egyik napról a másikra jelentkezik a hatása, de elindulunk ezen az úton, és tanulunk hibáinkból. Figyelnünk kell a takarékos vízfogyasztásra, áramfogyasztásra, a gondos hulladékkezelésre, az óvoda udvarának folyamatos gondozására stb. Terveink szerint az óvoda épületén belül a természetsarokban, zöldsarokban megjelenik a természet, csoportszobáinkban gazdagabb lesz a növényzet. Akvárium, terrárium, kalitkában madár kínál megfigyelési lehetőséget a gyermekeknek.

Szükségesnek tartjuk ennek érdekében, hogy az óvodapedagógus, és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak legyenek tájékozottak, érdeklődőek. Törekedjenek arra, hogy területünk növény és állatvilágával megismertessék a gyermekeket. Ennek fontos feltétele, hogy a gyermek környezetében lévő felnőtt jól ismerje a környezetében fellelhető növényeket, állatokat, emberi értékeket. Az óvodapedagógus bővítse ismereteit önképzéssel, szervezett továbbképzéssel. Ismerje azokat a kézikönyveket, segédkönyveket, melyekből megfelelő információt gyűjthet.

A gyermekek természetes környezetben gyűjtsenek tapasztalatokat, megfigyeléseket. Érvényesüljön az érzékelés, a cselekvés és a kifejezés egysége. Legyenek és használják a gyermekek a különböző ismertető könyveket, ezeket vigyék magukkal, hogy összehasonlítással felismerjék azokat a növényeket, állatokat, amelyek megtalálhatóak környezetükben. Az esztétikus óvodai környezettől kapják az alapélményt, és közös munkajellegű tevékenységükkel maguk is vegyenek részt annak alakításában, gondozásában. A sétákon, kirándulásokon gyűjtött, óvodapedagógusi tudatossággal megfigyeltetett környezet gazdagítja ismereteiket, és a megismerésen keresztül eljutnak a "megvédeni" tudatáig. Lássák meg környezetük szépségét, vigyázzanak a növényekre, állatokra. Védjék, ne bántsák azokat.

Vigyázzanak, hogy a természetet ne rongálják. Fontos a felnőttek személyes példamutatása. A falu környéke gazdag rétekben, mezőkben, erdőkben. A közelben folyik a Marcal folyó. A fenntartható fejlődés érdekében az óvodapedagógusok helyezzenek hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Lényegesnek tartjuk, a szülők, a család bevonását, hogy a megfigyelések és az óvodai hatások otthon is kapjanak megerősítést, ezért céljait, feladatait, sokfajta tevékenységét ismertesse meg a szülőkkel is. Alkalmazza azt a gyakorlatot, hogy a

megfigyeléseket egy-egy szülő vagy nagyszülő kertjében, háza táján tartsa, és a szülőkkel közösen tegyenek a csoportok kirándulásokat.

3. JELES NAPOK, NÉPHAGYOMÁNYOK

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket.

Mihály nap – szeptember 29.

végezzenek gyűjtőmunkát, betakarítást

termékekkel díszítsék a csoportszobát

készítsenek termésbábokat

hallgassanak állatokról szóló mesét, őszi dalokat

termékekkel díszítsék a csoportszobát

vegyenek részt a vásári játékokban

ismerkedjenek a népzenevel

ismerjenek meg találós kérdéseket, közmondásokat, a vásárról mesét, verset, dalt

játsszanak énekes népi játékokat, versenyjátékokat

készítsenek “vásárfiát”, adják el azt a vásári játékokban

SZÜRET - október

hallgassanak énekeket, mondókákat őszi gyümölcsökről, szüretéről

kóstoljanak gyümölcsöt, mustot

gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket

szervezzék szüreti mulatságot óvodapedagógusi segítséggel

tudjanak dalt, verset a szőlőről

játsszanak szüreti, népi játékokat

préseljenek szőlőt

Mindenszentek napja

Közös megemlékezés elhunyt szeretteinkről, gyertyagyújtás a temetőben.

Márton nap – november 11.

Töklámpás készítése.

Mikulás – december 6.

Tudjanak rövid verset, éneket a Mikulásról.

Megvendégeljük a Mikulást, a gyermekek ajándékot kapnak.

Luca – december 13.

Ültessenek Luca búzát.

Advent – november 30-at követő vasárnaptól a 4. vasárnapig

ismerkedjenek az Advent jelképeivel

tudjanak rövid verset a karácsonyról

tudjanak rövid éneket a karácsonyról

készítsenek egyszerű karácsonyfa díszeket

ismerkedjenek karácsonyi szokásokkal

segítsenek a naptár és a koszorúkészítésben

nehezebb technikával készítsenek fenyődísz

fényesítsenek almát

gyújtsanak gyertyát

figyeljék az időjárást

törjenek diót, gerezdeljenek almát, kóstoljanak sült tököt

Karácsony – december 25-26.

Az óvodai szünet előtti utolsó héten megünnepeljük a karácsonyt az óvodában.

Fenyőfát állítunk, a gyermekek ajándékot kapnak.

Vízkereszt – január 6. a farsang kezdete

Farsang - Vízkeresztől Hamvazószerdáig tartó időszak - Télbúcsúztatás

öltözzenek jelmezbe, táncoljanak kedvük szerint

díszítsenek álarcot

vegyenek részt farsangi játékokban

hallgassanak tréfás mesét, verset

tanuljanak farsangi dalt, verset

készítsenek álarcokat, jelmezeket

vegyenek részt a terem díszítésében, ügyességi játékokban

Húsvét

tegyenek nagy sétát az óvoda környékén

írjanak tojást viasszal

díszítsék a termet

tanuljanak mondókát locsoláshoz, locsolkodjanak

karcolással, nehezebb technikával díszítsenek tojást

batikoljanak ruhát

Március 15.

tanuljanak lovas, huszáros mondókát

hajtogassanak csákót

vonuljanak, meneteljenek ütőhangszerek felhasználásával

hallgassanak Kossuth- nótákat, toborzókat

készítsenek magyar zászlót, kokárdát, ismerjék meg a címert

beszélgessenek arról, hogy Magyarországon élünk és magyarul beszélünk

játsszanak katonás játékokat készítsenek katonákat

építsenek várat, díszítsék nemzeti színű zászlóval

röviden halljanak az ünnepről

tanuljanak katonás verset, dalt

Püünkösöd / Húsvét utáni 50. nap /

díszítsenek májuszfat

tanuljanak püünkösdi király-királyné választáshoz játékokat, dalokat, egyszerű táncleléseket, melyeket építsünk be tanérvzáró műsorunkba

bátran versenyezzenek versenyjátékokban

táncoljanak zeneszóra

4. MATEMATIKAI TAPASZTALATOK SZERZÉSE A KÜLSŐ VILÁG MEGISMERÉSE KAPCSÁN

A matematika nagyon absztrakt és ehhez úgy tudjuk a legsikeresebben elvezetni a gyermekeket, hogy sok és változatos konkrét tapasztalatban részesítjük őket. Kisgyermeknél ez a 'nagyon konkrét' az érzékszervi mozgásos élményeket jelenti.

Óvodánkban a matematikai nevelés átszövi az egész óvodai életet.

A matematikai nevelés a tevékenységek gazdag választékával lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Meghatározó szerepet kap a gyermek képességeinek fejlesztésében. Elsősorban a megismerő képességek - érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, konstruáló-ítélőképesség területén.

Az óvodapedagógus feladata a nevelés és fejlődés optimális feltételeinek biztosítása. Ennek alapja, hogy építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére.

Teremtsen kedvező helyzeteket a tapasztalatszerzésben, az élmények gyűjtésében. Az óvodapedagógus beszélgessen a gyermekekkel a környezetükben található formákról, nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőkről.

A séták, gyűjtőmunkák során differenciáljanak, vegyenek észre mennyiségi különbözőségeket és azonosságokat.

Az óvodapedagógus feladata a gyermek tér-, sík-, és mennyiségszemléletének alakítása.

A módszer megválasztásában az óvodapedagógus szabadon döntsön arról, hogy a soron következő fejlesztési feladatot milyen tevékenységekkel fogja megvalósítani.

A játékban az óvodapedagógus és a gyermekek partnerkapcsolata teszi természetessé a közös cselekvést, a megmutatással és a szavakkal történő folyamatos kapcsolattartást.

Alkalmazkodni kell a gyermekek egyéni tempójához. Néhányan igen gyorsan megértik és elvégzik a feladatokat, másoknak ugyanehhez lényegesen több időre van szükségük. Az egyéni, cselekvő tapasztalatszerzéshez mindenkinek biztosítani kell a számára elegendő időt. Olyan légkörben fejlődik optimálisan a gyermek, amelyben érezheti, hogy feltétel nélkül, teljesítményeitől függetlenül szereti őt az óvodapedagógus, szívesen dolgozik, játszik vele együtt.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐJE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- Ismerik lakcímüket, szüleik nevét és foglalkozását, saját születési idejüket és születésük helyét.
- Különbséget tesznek az évszakok között.
- Ismerik a háziállatokat és gondozásukat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- Ismerik környezetük növényeit, és ezek gondozását
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a természetjárás apró szabályait.
- Óvják tárgyi környezetüket és az őket körülvevő természetet.
- A gyermekek általában képesek arra, hogy az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék.
- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondják; egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedéseiket.
- Szívesen vállalkoznak a felvetett vagy felismert problémák megoldására.
- A tárgyakat megszámlálják, egyszerűbb műveleteket elvégeznek a 10-es számkörön belül.
- A tárgyakat össze tudják hasonlítani mennyiség, forma, szín, nagyság szerint.
- Megkülönböztetik a jobb és bal irányokat, használják a névutókat.

6.7 MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

A tevékenység célja:

- A munka megszerettetése
- Olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelességteljesítését.

Feladat:

- A tevékenység feltételeinek biztosítása.
- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése.

6.7.1 A tevékenység feltételeinek biztosítása:

Az óvodás korú gyermek munkajellegű tevékenységei szorosan kapcsolódnak a játékhoz. Kiscsoportos korban az óvodapedagógus folyamatosan szoktassa hozzá a gyermekeket a munkajellegű tevékenységek végzéséhez. Következésképpen biztosítsa a folyamatosságot és az állandóságot. Kezdetben óvodapedagógusi segítséggel, majd önállóan végezzék ezeket a tevékenységeket. Fontos, hogy az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait. Vannak mindenkire egyaránt vonatkozó feladatok, de ezeken túl az óvodapedagógus adjon egyénre szabott feladatokat is. A gyermekek által végzett munkát értékelje az óvodapedagógus, ezzel pozitív érzést alakíthat ki a munka iránt.

A játékokat a gyermekek számára elérhető helyen helyezze el, így mindegyikük számára biztosítva lesz a rakodás lehetősége. A gyermekek a székeket és az asztalokat is könnyen tudják mozgatni.

Az óvodapedagógus biztosítson a munkák elvégzéséhez elegendő időt és eszközt.

6.7.2 Különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése:

Naposság

3-4 éves korban:

a naposi munka előkészítése érdekében önkiszolgáló munkát végeznek,
először segítséggel, majd önállóan

4-5 éves korban:

készség szinten a munkafolyamatok elsajátítása
étkezési feladatok ellátása
összehangolt cselekménysor megfelelő sorrendben
a munka elvégzése önkéntesség alapján

5-6-7 éves korban:

önálló munkavégzés
közös munkamegosztás

Alkalomszerű munkák

3-4 éves korban:

a rend fenntartása érdekében végzett munka
teremdíszítés

4-5 éves korban:

játékok elrakása
csoportszoba rendezése
mosdó, öltöző rendjének megőrzése segítséggel
egyéni megbízatások teljesítése

5-6-7 éves korban:

munkavégzés önálló vállalkozás alapján
környezetszépítés
rendszeres segítségadás a kicsiknek
vitaminsaláták, egyszerű sütemények elkészítése közösen

A gyermekeket bevonjuk a növénygondozásba, az udvar takarítását közösen végezzük.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekek szeretnek közösen tevékenykedni.
- Teljesítik kötelességeiket.
- Szívesen, önállóan, igényesen végzik a naposi munkát, az egyéni megbízatásokat, a növénygondozást.
- Szívesen segítenek a felnőtteknek és a náluk kisebbeknek.

6.8 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja az óvodásgyermek kompetenciájának fejlesztése oly módon, hogy az óvodapedagógus tanulástámogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A folyamatos, utánzásra, vagy spontán tevékenységre épülő tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Mindez az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodapedagógus a gyermek cselekvő aktivitására, érdeklődésére épített közvetlen tapasztalásra biztosítja a felfedezés lehetőségét, azok örömét, a gyermek kreativitásának erősítését.

A játék során szerzett élmények, tapasztalatok, hatások segítsék a gyermek fejlődését, tanulását. Ezekre építve fejlessze ki az óvodapedagógus a tanulási képességeket. Ennek alapja a játék legyen, hiszen ezen keresztül fejleszthetők leginkább az értelmi képességek. A játékon belül van lehetőség arra is, hogy az óvodapedagógus irányításával, észrevétlenül szerezzenek új tapasztalatokat, végezzenek megfigyeléseket. A játék folyamatában felmerülő kérdések, az azokra adott óvodapedagógusi válaszok juttassák a gyermekeket új ismeretekhez.

A gyermek életmegnyilvánulásaiiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység pl. éppúgy lehet játék és munka is. A tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat. A tapasztalatszerzést az óvodapedagógus tudatosan irányítsa, a gyermekek érdeklődését keltse fel az ismeretszerzéshez. A kezdeményezéseket alkalmazza játékos formában.

Az óvodapedagógus feladata a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását. A projekt módszer alkalmazásával építsen a gyermekek érdeklődésére. Az óvodapedagógus használja ki a vegyes csoport adta sokoldalú ismeretszerzési lehetőségeket, a különböző korosztályok eltérő érdeklődését az egyes témakörökhöz kapcsolódva. A nagyobb gyermekeknek adjon az óvodapedagógus folyamatosan lehetőséget az ismétlésre.

Programunk lényegéhez tartozik, hogy a gyerekek számára nem a pedagógus nyújtja az ismeretet, a műveltségtartalmat, hanem a gyerek saját érdeklődése,

tapasztalata a mérvadó. A központban a fejlesztendő gyermek áll. A pedagógus, a környezet inspirálja, serkenti a gyermeket a felfedezésre, hogy minél többet és sokoldalúbban tapasztaljanak a világból, kérdezzenek, válaszokat keressenek. A gyerek fejlődését mint egészét célozza meg, egységben fejlesztjük a fizikai, szociális, érzelmi, kognitív területeket. Az egység, a komplexitás jellemzi a tevékenységeket, integrált formában, nem műveltségterületenként.

Egy téma, projekt köré épülnek a tevékenységek. Abból indulunk ki, hogy minden mindennel összefügg. Felfedezik, érzékelik, megtapasztalják, átélik a feldolgozás során ezeket az összefüggéseket. A projektet meghatározzák a gyermekek előzetes ismeretei, érdeklődésük, megszerzett tudásuk. A projektek integrálják a tevékenységet, a képességeket, a gyermekek külön- külön szerzett tapasztalatait, egyéni élményeit és megfigyeléseit, a tevékenységköröket, a különféle ingereket (vizuális, akusztikus, verbális). Az együttműködő gyerekek személyes érintettsége felfokozza az érdeklődést, az aktivitást, a motiváltságot. A tematikus projektrendszer kialakításában a gyerekek érdeklődésének van meghatározó szerepe. Az óvodapedagógus és a gyerekek ötletei folyamatosan tovább gazdagítják a projektet. A projektben a gyerekeken kívül a szülők is részt vesznek közvetve vagy közvetlenül.

Az óvodapedagógustól a program projekthez igazodó felkészültséget igényel, hogy komplexen átlássa az ismeretszerzési lehetőségeket, és ezeket megfelelően tudja egymáshoz kapcsolni. Ugyanakkor az óvodapedagógus legyen rugalmas, tudja alkalmazni a spontán helyzeteket munkájában.

Alapelvek a tanulási folyamat értékeléséhez:

Az óvodapedagógus

- segítse elő, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék,
- biztosítsa a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését,
- adjon a gyermeknek sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést,
- alkalmazza a jutalmazás sokszínű módszerét (gesztus, mimika...)
- kerülje a büntetést teljes mértékben,
- alakítsa úgy a tanulási szokásokat, hogy egy gesztus, tekintet, egy átredeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladataik végrehajtásában kitartóak, szándékos figyelmük időtartama életkoruknak megfelelő.
- Él bennük az iskola, a tanulás utáni vágy.
- Képesek a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.

6.9 SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

A 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról alapján

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg

tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák – a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint – vehetik igénybe az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

- *Mozgásfejlesztés:* Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.
- *Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:* A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.
- *Játéktevékenység:* A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.
- *Nyelvi fejlesztés:* A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.
- *Éneklés, zenei nevelés:* Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív

hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

- *Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:* Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°. A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkezése időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéniát, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés

során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A gyengénlátó gyermekek főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analizátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában: A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A hallássérült gyermek

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra. A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további

speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben. A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénekenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermekeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás –

valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Beszéd-fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd-fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd-fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik. Beszéd-fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A beszéd-fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés. A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében, a beszéd-szerveződés nehézségében, a beszéd-szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban, a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális

terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is. Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg. Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkéscik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkéscett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös

kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet. A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ében töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta

feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti. Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

7 A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az esélyegyenlőség biztosításához szükséges környezet, elvek, feladatok:

Az aprófalvak viszonylag nagy aránya a térségben számos infrastruktúrabeli, ellátásbeli, elérhetőségi és foglalkoztatási problémát hordoz magában. A közúti közlekedés nehézsége a közeli Veszprém megyei települések lakosainak is lehetőséget kínálnak a vasút közelségével Vas megyei munkahelyen való elhelyezkedésre. A szülők számára a gyermekek behordása a működő oktatási/nevelési intézményekbe nagyon nehézkes tömegközlekedési eszközzel az aprófalvas szerkezetben. Községünk térbeli elhelyezkedése, gazdasága és a társadalmi viszonyai viszonylag eléggé kedvezőek ahhoz, hogy óvodánkat ne a „kistelepülési kis intézmény” általános kategóriájával írassuk le. Az egyre nagyobb mértékű anyagi terhek miatt a kistelepülések Intézményfenntartói társulás keretében próbálják a kötelezően megoldandó feladataikat ellátni. A megszűnt vagy megszűnésre ítélt óvodák fenntartói gyakran választották településünket együttműködésre. Mivel intézményünk a közigazgatási határokhoz közel van, vonzáskörzetünk túlmutat e határokon. Boba Község Önkormányzata 2005-től önerőből tart fenn óvodabuszt. A növekvő számú vidéki gyermekek utaztatását kívánják megoldani az intézményekbe.⁴ Jelentősen bővült ezáltal intézményünk vonzáskörzete, növekedett az utaztatott gyermekek aránya. Míg a 2005-ben a bejárók a teljes létszám negyedét tették ki, 2009-re már több mint a felét. A vidéki kistelepülésekről érkező gyermekek növekedésével a gyermekvédelmi feladataink is megnövekedtek. A hátrányos helyzetű (HH) gyermekek száma drasztikusan emelkedik, és megjelentek a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek intézményünkben.

Célunk a meggyőzés, a bizalom erősítése a nyitott óvoda által, fontos óvodapedagógiai programunk gyermekközpontúságának, a családi, hangulatos légkör bemutatása. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a rendelkezésünkre álló adatok, tények és eddigi értékeink alapján az alábbi alapelvek, feladatok, felelősség megállapítására került sor.

... Nevelési rendszerünk kiemelten kezeli a gyerekek megismerését, elfogadását, képesszintre épülő fejlesztést, a tehetség gondozását, a kompenzációt, felzárkóztatást.

⁴ A 2005/2006-os nevelési évben az utaztatással érintett települések száma három volt, ez a szám a 2009/2010 nevelési évre 10-re növekedett.

- ... A csoportszobák felszereltsége megfelelő a program előírásainak, biztosított a szakember ellátottság.
- ... A nyitott óvoda feltételezi a szülői házzal való szoros kapcsolatot, a szülőbevonás által.
- ... A szociális segítség (gyermekjóléti és családsegítővel való napi kapcsolat) tovább erősíti a családok működőképességét.
- ... A vegyes csoportok működése erősíti a bizalmat, kapcsolatot a szülői ház és az óvoda között.

Mindezek növelik a HH és HHH gyermekek esélyeit, hogy értékeikkel tisztában legyenek, legyen véleményük, legyenek határozottak, és minden élethelyzetben találják fel magukat.

Általános feladatok:

- Beiratkozás előtt Ovicsalगतó programunk keretében a szülők betekintést nyerhetnek az óvodai életről, a gyermekek részére pedig ismerkedési lehetőség az óvodai élettel.
- Az előjegyzés napján a szülőt a kisgyermekkel együtt fogadjuk, amikor szintén választhat óvodapedagógust, csoportot, csoporttársakat. Ekkor nyilatkozhat önkéntesen a szülő a halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, valamint tájékoztatjuk a nyilatkozat előnyeiről, a lehetőségekről.
- A tanulási folyamatban az egyéni illetve mikrocsoportos foglalkozások a differenciált egyéni fejlesztést valósítják meg.
- Bemeneti és kimeneti mérések folytatása a meglévő mérőeszközök segítségével megállapított fejlesztendő területek beépítése a nevelőmunkába.
- A gyermekek neveltségi szintjének fokozása oly módon, hogy a szokás-szabályrendszer megalkotásába bevonjuk őket, így értékelik önmaguk és társaik munkáját, tevékenységét. Testi fenyítést, megszégyenítést, terrorizálást, etnikai hovatartozás miatti előítéletet nem alkalmazhatnak a dolgozók.
- A projektrendszer működtetésében törekedni kell arra, hogy a gyermekek érdeklődése legyen az alap, majd ellenőrizzük, hogy mit tudtak meg, és mire használják ezt a tudást.

- Intézményünk rendelkezik érvényes Esélyegyenlőségi Tervvel. A tervben megfogalmazott célok és feladatok kötelező érvényűek a nevelőtestület tagjaira.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát.
- Minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.
- Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:
 - az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során
 - a gyermeki jogok gyakorlása során
 - felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosításával,
 - gyermekcsoportban történő elhelyezéskor,
 - hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosítása során.

8 GYERMEKVÉDELEM

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

„A nevelési-oktatási intézmény vezetője felel ... a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, ... a tanuló- és gyermekbaleset megelőzéséért, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért, a pedagógus etika normáinak betartásáért és betartatásáért.”⁵

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatok ellátását megbízás alapján óvodapedagógus végzi. Az általa készített gyermekvédelmi programunk, jelen Óvodapedagógiai programunk 3. számú melléklete.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején röviden tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi programról.
- Az óvodapedagógusok, szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél családlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét. Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot. A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.
- A Gyermekjóléti Szolgálat megkeresésére vegyen részt évente legalább egyszer esetmegbeszélésen vagy jelzőrendszeri tájékoztatón.
- A szülők számára jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmények elérhetőségeit. /pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó/

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (1) szerint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódóan, " - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében" mások mellett a nevelési-oktatási intézmény feladata. Gyvt. 38 § (1) „... hozzá kell járulnia a gyermek testi, érzelmi, értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a

⁵ Nkt. 69.§ (2)

veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.”

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. A problémák, zavarok korai felfedezésének kedvező adottságai vannak az óvodában. A gyerekekkel hosszú időn keresztül, nap, mint nap találkoznak az óvoda alkalmazottai, a gyerek viselkedésének változása közvetlenül észlelhető, szembeötlő számukra. A hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrésében a csoportokat vezető óvodapedagógusok segítenek. Feladatunknak tartjuk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítségét. Amennyiben problémás gyermekkel találkozunk, jelzik a gyermekvédelmi felelősnek. Óvodapedagógiai programunkban meghatároztuk pedagógiai hitvallásunkat, pedagógiai alapelveinket, ennek szellemében az óvodai nevelés teljes egészében figyelembe vesszük, hogy az alapvető gyermeki jogok, szabadság tisztelete, az életkori és az egyénileg eltérő, sajátos szükségletek kielégítése a gyermek legelemibb érdeke, fejlődésének, fejlesztésének alapja. A gyermek jogai, szükségletei, igényei érvényesülésének feltétele, hogy a pedagógus kötelességének érezze azok biztosítását az óvodai nevelés folyamatában a nevelés teljes eszközrendszerével, amelyben domináns az egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés átfogó tervezése, megvalósítása és a szülővel való együttműködés a teljes személyiségfejlődés- fejlesztés, a képességek kibontakoztatása érdekében. A bizalommal teli légkör megteremtéséhez el kell tudni fogadnunk a gyermeket, s nagy fokú empátiával kell fordulnunk hozzá. A felmerülő szituációkban jó kommunikációs ügyességgel, rugalmas viselkedésrepertoárral, gyors helyzetfelismerő képességgel, helyzetalakítással legyünk képesek reagálni. A konfliktusokat erőszakmentesen, kreatívan oldjuk fel.

9 A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Nevelőtestületünk számára a szociális hátrány a következőket jelenti:

Olyan anyagi és kulturális életkörülmények, amelyek a gyermekek egy részénél, az átlagosnál gyengébb teljesítményt, vagy a fejlődéssel kapcsolatos motiváció hiányát eredményezhetik. Többnyire a családok szűkösebb anyagi életkörülményeit, gyengébb kulturális ellátottságát, az átlagosnál alacsonyabb szintű iskolázottságot jelent.

- A gyermek alapos megismerése: A beszoktatási időszakot megelőzi a családlátogatás. Az óvodapedagógus a beszoktatás kezdetén szervezzen meg egy olyan személyes találkozást, ahol a szülővel kitöltik a gyermek anamnéziséét. Az óvodapedagógus hívja fel a szülő figyelmét, hogy az információk csak kettőjükre tartoznak, s jogában áll bármelyik kérdés megválaszolását kihagyni.
- Egyénre szabott pedagógiai támogatás: Folyamatos kommunikáció, folyamatos érdeklődés. Derűs légkört teremtünk, ügyelünk az érthetőségre. Jó szándékkal fokozatos terhelést nyújtunk. A tolerancia, egyéni bánásmód, páros tevékenységek kihasználása, őszinteség, optimizmus, testközelség, odafordulás jellemzi nevelőmunkánkat. Fejlesztjük empátiás készségüket.
- Kezdeti kudarcok kiküszöbölése, enyhítése: Közös tevékenységekbe, csoportos tevékenységekbe való behívás, hogy közös élményt, örömet jelentsen az együttlét. Ügyelünk a szeretet látható jeleinek kimutatására, boldogság kifejezésére, kedveskedésre, lelkesedésre. A metakommunikációnak nagyobb jelentőséget tulajdonítunk. A mosoly, szemjáték, mimika, meglepődés kíséri verbális kommunikációnkat.
- Egyéni, kiscsoportos foglalkozás: Együtt játszás kisebb csoportokban, mikro csoportos beszélgetés, mely során elmeséli élményeit.
- Szükség esetén szakemberhez való irányítás.
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a gyermek fejlődési ütemének figyelemmel kísérése. Fejlődési napló vezetése.
- Segítő, diszkrimináció nélküli, differenciált személyiségfejlesztés.
- Esélyegyenlőség megteremtése. Alapelvünk: Mindig, minden gyermeknek helye és ideje legyen a játékra, ismereteinek, egyéni képességeinek gazdagítására.
- Átfedési idő alatt a két óvodapedagógus összehangolt, tervezett munkája.
- A gyermekek érdekében pedagógiai tapintattal kapcsolattartás a családdal: tanácsadás, javaslatok, kapcsolat-felvételi lehetőségek ajánlása.

10 AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Belső ellenőrzés:

A nevelési területeknél meghatározott, fejlődés várható jellemzőit tekintjük óvodáskor végére várható eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Az óvodapedagógus pedagógiai tudásának maximumát nyújtsa, csoportjában minden gyermekről vezesse a fejlődési naplót.

Az óvoda vezetőjének feladata:

- az óvodapedagógusok szakmai felkészültségének rendszeres ellenőrzése
- a dokumentumelemzés / csoportnapló, Fejlődési napló, felvételi napló, mulasztási napló vezetésének ellenőrzése /

A fejlődési napló tartalmazza:

- Adatok, információk
- Családdal történt kommunikáció (családlátogatás, fogadóóra stb)
- I. Szociális képességek kategória – megfigyelések rögzítése
- II. Értelmi képességek kategória – megfigyelések rögzítése
- III. Verbális képességek kategória – megfigyelések rögzítése
- IV. Testi képességek kategória – megfigyelések rögzítése

Értékelés a program tükrében:

Értékelés a bevezetés után:

- 3 év tapasztalatainak, eredményeinek megbeszélése, értékelése a nevelőtestület feladata

A helyi program értékelésének szempontjai:

A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások?

Megfigyelhető-e a gyermekek viselkedésében a változás, fejlődés?

Milyen eredményeket hozott a megfigyelt kategóriák rendszerében?
(szocializáció, értelmi képességek, kommunikáció, testi képességek)

Mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit?

Mit mutatnak a szülők visszajelzései?

A problémák alapján a program módosítását a nevelőtestület végzi, a jogszabályban meghatározott legitimációs eljárás megtartásával.

11 AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

11.1 ÓVODAI FELVÉTEL

Az óvoda, mint köznevelési intézmény a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a – nemcsak a körzetében lakó- gyermeket is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen vagy a felvételi körzetben, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A gyermek ötödik életévének betöltéséhez kötött óvodáztatási kötelezettség a 2013/2014. nevelési év végéig alkalmazható. 2014.szeptember 1-től az óvodáztatási kötelelem: a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő időpontjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.

A jegyző a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik, illetőleg ahol szülője dolgozik. A felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt. Ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az óvodavezető, bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre. Az óvoda – beleértve a kijelölt óvodát is – köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki a törvény alapján köteles óvodába járni, ha lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található (kötelező felvételt biztosító óvoda).

A kijelölt óvoda, ha nem látja el a kötelező felvételt biztosító óvodai feladatait, csak helyhiány miatt tagadhatja meg a gyermek felvételét. A kötelező felvételt biztosító óvoda – ha a gyermek betöltötte a harmadik életévét – nem tagadhatja meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, továbbá annak a gyermeknek a felvételét, aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41. §-a alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

Az óvoda felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével

Az óvodai jelentkezés, felvétel menete

Az óvodai felvétel, átvétel az óvodában való jelentkezés alapján történik. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, mivel a befogadás az óvodai nevelési évben folyamatos.

Kötelező felvenni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket (Nyilatkozat és RGYK együttes megléte feltétel, a szülőnek át kell adnia az óvodavezető részére beiratkozáskor, de legkésőbb 5 munkanapon belül).

Nem tagadható meg annak a gyermeknek a felvétele, aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, illetve akinek felvételét a Gyámhatóság kezdeményezte, illetve védőnői javaslat érkezik.

A beiratkozáshoz szükséges:

- ✓ a gyermek jelenléte
- ✓ a szülő személyi igazolványa, lakcím kártyája, a gyermek születési anyakönyvi kivonata, lakcímkártyája
- ✓ nem magyar állampolgárságú gyermek esetén az érvényes tartózkodási engedély másolata

Az óvodai felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt, döntéséről írásban értesíti a szülőt, mely ellen a szülő jogorvoslattal élhet.

11.2 AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

A tankötelezettséget a Nkt. határozza meg 45.§-ában.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges

képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

12 A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI

12.1 KÖTELEZŐ NYOMTATVÁNYOK

Az óvodában használt kötelező nyomtatványok vezetése a hatályos jogszabályokban előírtak szerint szükséges.

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi mulasztási napló
- Óvodai csoportnapló
- Óvodai törzskönyv
- Tankötelezettség megállapításához szükséges óvodai szakvélemény
- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek

anamnéziséét, valamint a testi, szociális, érzelmi erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre, részleteire lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően. Az egyéni Fejlődési naplóban az egyéni fejlesztési tervek vezetése kötelező.

- Projekttervek, szervezési feladatok, élményszerzések, szülősegítők és egyéb egyeztetések dokumentuma.

- Pályázatok által előírt egyéb dokumentumok vezetése.

12.2 A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

Egyéni Fejlődési naplóban⁶ min. évente kétszer bemeneti és kimeneti méréseket, megfigyeléseket rögzítenek az óvodapedagógusok. A Fejlődési napló az óvodás kisgyermek személyiségét, képességrendszerét követi nyomon. Célja az, hogy az óvodapedagógus lássa a csoportba járó gyermekek önmagához képest történő fejlődését, a változások ütemét és irányát, hiszen a differenciált bánásmód elengedhetetlen feltétele a széleskörű gyermekismeret. A fejlődési napló akkor tölti be szerepét igazán, ha a családokkal történő együttműködés folyamatos és rendszeres. Ezért is fontos az, hogy a gyermekekről készített feljegyzésekről a szülőket tájékoztassák az óvodapedagógusok, sőt, nem egyszerűen egyoldalú tájékoztatás a cél, hanem a megbeszélés, a kölcsönös útkeresés. A kölcsönösség azt is jelenti, hogy nem pusztán az óvodapedagógus az, aki az általa megfigyelt jelenségeket, állapotokat ismerteti a szülővel, hanem ő is meghallgatja az otthoni tapasztalatokról szóló szülői benyomásokat, véleményeket.

⁶ Óvodai fejlődési napló, MÓD - SZER - TÁR Oktatásszervező és Tanácsadó Kft, Dr. Bakonyi Anna – Lendvai Lászlóné, 2013

Ezek alapján egyeznek meg a közösen követendő utakról, módszerekről, célokról és feladatokról. A kisgyermek fejlődése azonban nem az óvodában kezdődik, hanem a születése pillanatában. Ezért ahhoz, hogy reális képet kapjunk a gyermek előéletéről és a jelenlegi otthoni helyzetéről anamnézisre van szükség, amely a fejlődési napló első oldala, tehát kiindulópontja.

Az óvodapedagógusok közötti hatékony együttműködés elengedhetlenné teszi a különböző, köztük az adminisztrációs feladatok megosztását. Számos szempont szerint oszthatók meg – szükség szerint, de legalább félévenként – a napló vezetésével kapcsolatos feladatok. Természetesen a felelősség közös. A megfigyelések rögzítését megelőzően az óvodapedagógusok egymással, valamint szükség szerint a pedagógiai munkát támogatókkal is konzultálnak.

Külön fejlesztési terv készítése nem indokolt, mivel a fejlettségi állapot rögzítése egyben fejlesztési tervként is értelmezendő.

A szülő bármikor betekinthez a gyermeke fejlődését rögzítő dokumentumba, melynek szempontrendszere a számukra is érthető, és számos esetben a családi nevelés során is alkalmazható. Fontos, hogy egy-egy családi beszélgetés a gyermek erősségei és fejlesztendő területei, valamint a kitűzött célokhoz vezető közös utak meghatározásával záruljon, mely együttműködést a szülő aláírása is alátámaszt.

13 MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet - A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

1. Játékok, játékeszközök <i>(mennyiség eszközfajtánként)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ különféle játékformák eszközei: (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben</i></p>	<p><i>csoportszobai és udvari eszközök külön-külön</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével</i></p>	<p><i>csoportszobai és udvari eszközök külön-külön</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ének, zene, énekes játékok eszközei 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben</i></p>	<p><i>képeskönyvekből, képes mesekönyvekből csoportonként legalább 15 féle, 3-3 példányban</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ a természeti – emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ munka jellegű tevékenységek eszközei 	<p><i>gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben</i></p>	<p><i>az óvoda nevelési programja szerint</i></p>

2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

- video (lejátszó)
- televízió
- magnetofon
- diavetítő
- vetítövászón
- hangszer (pedagógusoknak)
- hangszer (gyermeknek) *gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2013. szeptember 1-től - visszavonásig

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

Jogszabály módosítása vagy nevelőtestületi javaslat esetén.

A módosítással foglalkozó nevelőtestületet a nevelőtestület javaslatára kell összehívni.

Előírások a programmódosítás előterjesztésére:

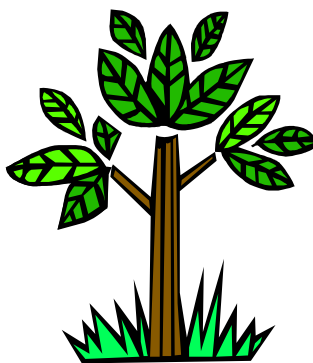
Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek

.....
.....
.....

3. sz. melléklet ÓPP

GYERMEKVÉDELMI PROGRAM

2013

Az óvodai intézmény a prevenció mellett célul tűzheti ki, hogy a hatáskörébe tartozó gyermekek problémáit felismerje, kezelje, az érintett gyermekek eseteit feldolgozza, a gondokat orvosolja a helyi társadalmi gyermekvédelemben érintett társszerveivel, szakembereivel együtt. Ezen túl biztosítani kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket az intézmény számára a vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

A hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet

1. Veszélyeztetett helyzet

Az 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról az 5. § n) pontjában meghatározza a veszélyeztetettség fogalmát: "Olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza".

Ilyen konkrét tényezők lehetnek:

- Nevelési hiányosságok
- Rossz lakásviszonyok
- Erkölcstelen családi környezet
- Egészségügyi okok
- Italozó szülők
- Anyagi okok
- Bűnöző családi helyzet
- Megromlott családi állapot

A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek, kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett. Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a. a szülő, a családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony;
- b. a szülő, családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- c. az elégtelen lakáskörülmények/ szegregátumban élnek;
- d. a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül egy fennáll.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,⁷
- a nevelésbe vett gyermek,⁸
- az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.⁹

A gyermekvédelem, mint az óvodapedagógus alapvető feladata

1. A gyermek alapos megismerése. A beszoktatási időszakot megelőzi a családlátogatás. Ezen indokolt esetben az óvodapedagógus jelzése nyomán a gyerekvédelmi felelős is vegyen részt. Az óvodapedagógus a beszoktatás kezdetén szervezzen meg egy olyan személyes találkozást, ahol a szülővel kitöltik a gyermek anamnézisének. Az óvodapedagógus hívja fel a szülő figyelmét, hogy az információk csak kettőjükre tartoznak és jogában áll bármelyik kérdés megválaszolását kihagyni.
2. Segítő, diszkrimináció nélküli, differenciált személyiségfejlesztés.
3. Veszélyeztetettség esetén egyéni fejlesztési terv készítése, a gyermek fejlődési ütemének figyelemmel kísérése. Fejlődési napló vezetése.
4. Esélyegyenlőség megteremtése.
 - Alapelv: Mindig, minden gyermeknek helye és ideje legyen a játékra, ismereteinek, egyéni képességeinek gazdagítására.
 - Átfedési idő alatt a két óvodapedagógus összehangolt, tervezett munkája.
5. A gyermekek érdekében pedagógiai tapintattal kapcsolattartás a családdal: tanácsadás, javaslatok, kapcsolat-felvételi lehetőségek ajánlása.

⁷ A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására irányuló eljárás során – kérelem esetén – a jegyzői gyámhatóság megvizsgálja a hátrányos, halmazottan hátrányos helyzet fennállását is. Amennyiben a feltételek fennállnak, a gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozat meghozatalával egyidejűleg, azzal azonos időtartamra, de külön döntéssel megállapítja, hogy a gyermek hátrányos, vagy halmazottan hátrányos helyzetű. Az iskolai végzettségéről szóló nyilatkozat megtétele továbbra is önkéntes. Az alacsony foglalkoztatottság a jegyző nyilvántartásából vagy a munkaügyi központ igazolása alapján, az elégtelen lakáskörülmény pedig az integrált városfejlesztési stratégia, illetve ennek hiányában környezettanulmány alapján megállapítható.

⁸ A nevelésbe vett gyermek halmazottan hátrányos helyzetűnek minősül, hiszen ebben az esetben nincs mit mérlegelni- a gyámhivatal határozata alapján a jegyzői gyámhatóság nyilvántartásba veszi.

6. Egyénre szabott pedagógiai támogatás:

- Kezdeti kudarcok kiküszöbölése, enyhítése
- Kommunikáció, érdeklődés, együttjátszás, beszélgetés, vita, elmeséli élményeit, közös tevékenységek, csoportos tevékenységek, tevékenységbe hívás, együttlét öröme.
- Derű, érthetőség, jó szándék, fokozatos terhelés, tolerancia, egyéni bánásmód, páros tevékenység, őszinteség, optimizmus, testközelség, odafordulás, empátia, a szeretet látható jeleinek kimutatása, boldogság kifejezése, kedveskedés, mosoly, mimika, szemjáték, lelkesedés, megerősítés, meglepődés, példamutatás.
- Egyéni, kiscsoportos foglalkozás.
- Szükség esetén szakemberhez való fordulás.

7. Önkormányzati kezdeményezések:

- A csoport óvodapedagógusainak jelzései alapján az óvodavezetővel egyeztetve az anyagilag hátrányos helyzetű családok részére rendszeres vagy rendkívüli segély igénylése.

Az óvoda gyermekvédelmi felelősének munkája

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény vezetőjének megbízásából képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

Az Óvodapedagógiai programban kitűzött feladatokat folyamatosan minden óvodapedagógus végzi. A gyermekvédelmi felelős feladata, hogy a családdal és az óvodapedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyerekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

„A nevelési-oktatási intézmény vezetője felel ... a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, ... a tanuló- és gyermekbaleset

⁹ Az utógondozói ellátásra jogosult, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt érdekében az ügyben eljáró gyámhivatal hivatalból állapítja meg a halmozottan hátrányos helyzet fennállását, melyről jogerős döntésével értesíti a nyilvántartást vezető jegyzői gyámhatóságot.

megelőzéséért, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért, a pedagógus etika normáinak betartásáért és betartatásáért.”¹⁰

Az intézmény vezetőjének feladatkörébe tartozik a gyermek és ifjúságvédelmi munka irányítása. Ha a köznevelési intézményünk a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni segítségét, kér a Gyermekjóléti Szolgálatot szolgálattól. A gyermek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint elérhetőségéről.

Az intézményi védő – óvó előírásokkal kapcsolatban a Szervezeti és Működési Szabályzat V. fejezet 11. pontja rendelkezik a „Balesetek megelőzésével kapcsolatos feladatokról”, „A rendszeres egészségügyi ellátás formáiról és rendjéről”, „A testi nevelés rendjéről”, és a Programok, rendezvények látogatása esetére szóló biztonsági előírásokat fogalmaz meg.

Az egészséges életmód biztosításához kapcsolódó elvek, célok és feladatok az intézmény Egészségnevelési programjában találhatóak, mely az Óvodapedagógiai program 4. melléklete

Fontos feladat, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor az 5. életévét betölti (2014. szeptember 1-től pedig a 3. életévet). A jegyző kötelessége, hogy az óvodába listát küldjön az érintett gyermekek nevével, címével ellátva, a vezető felelőssége pedig, hogy senki ne maradjon ki a beíratáskor.

A gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladatai:

- ... A nevelési év elején röviden tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi programról.
- ... Az óvodapedagógusok, szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett gyermeknél családlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét.
- ... Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- ... A gyermekek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.
- ... A Gyermekjóléti Szolgálat megkeresésére vegyen részt évente legalább egyszer esetmegbeszélésen vagy jelzőrendszeri tájékoztatón
- ... A szülők számára jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmények elérhetőségeit. /pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó/

¹⁰ Nkt. 69.§ (2)

Konkrét feladatok, lehetőségek

Óvodánk gyermekvédelmi programjának fő pillére a családsegítés. Hiszen a gyermek problémájának oka legtöbbször a családi háttérben lévő sok panasz. A nehézségek megoldásában a “kis lépések” elvét gyakoroljuk.

Családgondozási folyamat fázisai

A tervezés szempontjai:

- ❖ Eleinte abban nyújtunk segítséget, ami a családi tudat szerint a legfontosabb. Ezek általában anyagi alapokra vonatkoznak: munkaviszony, segélyek, lakás, stb.
- ❖ Ahhoz, hogy a gyermekben tartós javulás álljon be, a családnak is meg kell változnia.
- ❖ Fontos a befolyásolás hosszú és rövid távú, maximális és minimális céljait meghatározni.
- ❖ A szükséges változtatást a családhoz való közeledéssel, majd a változtatások után az önállósodást távolodással érjük el.
- ❖ A változtatnivalók sorrendje:
 1. Sokirányú támogatás. A hátrányos helyzetű család és a gyermek érdekvédelme.
 2. A családdal, illetve esetlegesen más intézményekkel való optimális együttműködés a gyermek érdekében.
 3. Nevelési, gondozási szokások változtatása.

A halmozottan hátrányos illetve veszélyeztetett helyzetű gyermekekről és családjaikról célszerű egy nyilvántartás vezetni, melyben feltüntetjük, hogy a gyermek Fejlődési naplójában szerepelnek azok az alap (minden óvodás gyermekre vonatkozik) és plusz információk, melyek specifikusan halmozottan hátrányos illetve veszélyeztetett helyzetükből adódóak.

Készítette:

Gosztola Dorina, gyermekvédelmi felelős

Boba, 2013. július 30.

4. sz. melléklet ÓPP

Egészségnevelési Program

1. Bevezető

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi életben adódó helyzetek közül a legegészségesebbet válassza. E gondolkodási képesség fejlesztése érdekében óvodai nevelésünk segíti az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.¹¹

Az egészségnevelés fogalmát újra kell fogalmaznunk, túl kell lépniünk a korszerűtlen, úgynevezett testi nevelés beszűkült fogalmán, amely csupán a testi gondozást, a testi szükségletek kielégítését, a mozgásfejlesztést, az edzést és a testápolást foglalta magában.

A modern egészségnevelés fogalma követi az egészség modern fogalmának összetevőit. Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: „Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

A definíció szerint az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása),
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése,
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének szabályozása,
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)
- az óvoda-egészségügyi szolgálattal való együttműködése

¹¹ EGÉSZSÉGESEBB ÓVODÁK NEMZETI HÁLÓZATA, (Egészségnevelés az óvodában – című cikkből)

2. A program előzményei:

Az elmúlt években, intézményünkben is megemelkedett a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma. Elsősorban anyagi szempontból váltak hátrányossá, ami magával hozta a családok életvitelének „romlását”, a lehetőségek, élményforrások csökkenését. Meghatározóvá vált az egészséges életmódra nevelés fontossága – minta nyújtása, lehetőségek biztosítása – egészségtudat alakítása, egészséges táplálkozás elősegítése, természethez való viszony alakítása.

Hosszú ideig a rugalmas napirenddel, pedagógiai fejlesztőmunkával, a családokkal és munkánkat segítő szakemberekkel együttműködve segítettük a gyermekek optimális fejlődését. Igényét éreztük azonban egy komplex, az egészségről való gondolkodáson alapuló, az óvodai életbe jól beilleszthető tudatos program létrehozásának. Így hoztuk létre a Gondolkodj egészségesen projektünket, melyet regisztráltunk Jó gyakorlatként az Educatio honlapján. A sikeres projekt átszövi a teljes nevelési évet, része mindennapjainknak, emellett felhasználjuk óvodai rendezvényeinket is céljaink elérése érdekében. A projekt hatására a gyermekeken keresztül eljutunk a szülőkhöz, családokhoz. Céljaink eléréséhez rendszeresen lehetőséget nyújtunk a szülőknek is, hogy rendezvényeinken bemutassák a témával kapcsolatos ötleteiket. Rendszeresen szakembereket hívunk a témával kapcsolatban.

A köznevelésről szóló törvény szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelésre, illetve a pedagógiai programok átalakításánál a személyiség- és közösségfejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a környezeti és az egészség nevelésre.

A környezeti és egészségnevelés szempontjából különösen fontos elvünk volt, az óvoda „nyitottságának” érvényesítése. A program megtervezésekor kiemelt figyelmet fordítottunk községünk természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeire, adottságaira; a helyi értékek és problémák feltérképezésére.

A program rövid összefoglalása

Ismeretnyújtással, közös tevékenykedtetéssel az egészséges életmód, az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetésére törekszünk az egész nevelési év során. Programjaink során igyekszünk eljutni a családokhoz, népszerűsíteni az egészséges életvitelt.

3. Helyzetelemzés

Tárgyi feltételeink

Intézményünk berendezésein tükröződik a környezetbarát szemléletmód: az egyszerűség, a praktikusság, takarékoság, a természetes anyagok felhasználása érvényesül. Tágas csoportszobáink több funkció betöltésére alkalmasak. Elegendő hely áll rendelkezésre játszósarkok kialakítására, különböző tevékenységekre, étkezésre, alvásra, pihenésre. Rossz idő esetén mozgásos játékokat szervezünk, amit mindig nyitott ablaknál végzünk. A csoportszobákat sok növényvel, természetsarokkal, kirándulásokon gyűjtött „kincsekkel” gazdagítottuk, barátságossá, otthonossá, esztétikussá tette az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. Bútorzatunk mérete, formája, berendezéseink biztonsága megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak.

Rendelkezünk a szülők és óvodapedagógusok zavartalan megbeszélésére alkalmas helyiséggel. A csoportos programok előkészületéhez számítástechnikai eszközöket tudunk igénybe venni, és a programokon diavetítés, projektor használatára is van lehetőségünk.

Az óvodán, esetleg községen kívüli programokat elérjük a fenntartó által biztosított óvodabusszal.

Udvarunk jól felszerelt, mozgásfejlesztő játékok, homokozók, füves terület, betonos rész áll a gyermekek rendelkezésére a különböző tevékenységekhez. Odafigyelünk a balesetveszélyek megelőzésére, a megrongálódott játékokat lehetőség szerint a legrövidebb időn belül megjavíttatjuk, a szabályokat folyamatosan hangsúlyozzuk a gyerekeknek a balesetek elkerülése érdekében.

A környezethigiéniára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a csoportszobák szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellék helyiségek takarítását, a játékeszközök higiéniáját, rendben tartását. Az óvodai környezet megfelelő higiéniájának, külső és belső rendjének biztosítása főként a dajkák feladata, azonban ide érthetjük az önkiszolgálási feladatokat, és az óvodapedagógusok környezethez kapcsolódó pedagógiai feladatait is.

Személyi feltételeink

Intézményünkben hat alkalmazott dolgozik, 4 főiskolai végzettségű óvodapedagógus és 2 szakképzett dajka. Életkor szerint a többség középkorú, egy fiatal óvodapedagógus kolléganőnk van. Óvodapedagógusaink rendszeresen képzik magukat,

tanfolyamokon, továbbképzéseken, szakmai napokon vesznek részt. Hivatástudatuk bizonyítéka, hogy 2011-ben sikeresen pályáztunk Referencia-intézményi felkészülésre, jelenleg előminősített Referencia-intézmény vagyunk, 2 Jó gyakorlattal rendelkezünk.

Szakképzett dajkáink nagyban segítik nevelőmunkánkat, biztosítják az óvoda rendjét és tisztaságát.

4. A nevelési feladatok megvalósítása

4.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok:

- a. A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;*
- b. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;*
- c. A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;*
- d. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;*
- e. A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;*
- f. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;*
- g. Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.*

a. A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése

Az óvodapedagógus a gyermek óvodába lépésekor készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteiknek feltárására helyezze a hangsúlyt. Az óvodapedagógus a gondozási feladatok ellátásánál a bizalomra, példamutatásra törekedjen. Az óvodai élet során fokozatosan érje el, hogy egyéni szükségleteiket önállóan végezzék el. Az óvodában kialakult szokásokat az első naptól ismertesse meg a gyermekekkel, és a későbbiek során ezt következetesen tartassa be. Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok, a

dajka bevonásával állapotodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében, az azonos gyakoroltatás érdekében. A gondozási tevékenységek helyes elsajátításában nyújtsanak segítséget a felnőttek és az idősebb óvodások.

b. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

A gyermek legalapvetőbb megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres mozgás hozzásegít az egészséges életvitelhez.

A játékos mozgás a teremben és udvaron, a szabad levegőn, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában, az óvodai mindennapokban hangsúlyossá váljon. A mindennapos testnevelés tervezése, szervezése és lebonyolítása az egészséges életmódra nevelés egyik tevékenysége, amelyet az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével minden gyermek számára lehetővé teszünk. A mozgás váljon örömforrássá, kedvvel és aktívan vegyenek részt benne a gyermekek mindenféle kényszer nélkül. A napi szabad levegőn való tartózkodás ideje alatt a tevékenységeket az óvodapedagógus úgy szervezze, hogy a gyermekeknek minél több lehetőségük legyen a mozgásra. Ennek érdekében használja ki a falu környékén található réteket, mezőket, erdei utakat, ahol a gyermekek természetes környezetben futkározhatnak, sétálhatnak, labdázhatnak.

c. A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése; a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése

Az óvodapedagógus az óvodában megbetegedett kiütéses, lázas, hasmenéses, erősen köhögő- gyermeket társaitól különítse el. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, saját törölköző használatával, fokozott kézmosással, zsebkeendő használatával gátolja meg.

Az alvás alatti bevizelést tapintatosan kezelje, óvakodjon a gyermek megszégyenítésétől. Okait a szülővel közösen keresse, törekedjenek annak megszüntetésére. A gyermekek rendszeresen tartózkodjanak a szabadban, az időjárástól függően minimum napi 2-3 órát. Az óvodapedagógus ügyeljen a gyermekek réteges öltöztetésére, arra készítse a gyermekeket, hogy jelezzék, ha fáznak, vagy melegük van.

d. Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása:

Az egészséges életmód megteremtéséhez az óvodapedagógus tartsa fontosnak a testápolási szokások elsajátítását, a tisztaság igényének kialakítását. A szokások kialakítása, azok rögzítése az óvodapedagógusok feladata. Az óvodában a gyermekek ebéd után mossanak fogat. Az óvodapedagógus szoktassa a gyermekeket már 3 éves

kortól a helyes fogápolás szabályaira. Az óvodapedagógus szoktassa a gyermekeket arra, hogy szükség szerint fésülködjenek meg. Az óvodapedagógus kísérelje figyelemmel, ha szükséges segítsen a zsebkendő, a szalvéta, az egészségügyi papír helyes használatánál. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC- használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket. A tisztálkodás során az óvodapedagógus ügyeljen arra, hogy a gyermekek a saját eszközeiket használják. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában.

Az intézményben kialakított sószoba alternatív lehetőséget kínál a légúti betegségben szenvedőknek, illetve rendszeres használata megelőzi a betegség kialakulását. A légúti betegségek egyik leghatékonyabb és bárki számára elérhető kezelési módszere a természetes száraz sóterápia, melynek mikroklímája pozitív élettani és gyógyhatással bír az emberi szervezetre, elsősorban a légzőszervekre. A száraz sóterápia használata során fokozódik a légzőszervek nyálkahártyájának aktivitása, öntisztulása. Enyhülnek, illetve teljesen meg is szűnhetnek a gyulladós folyamatok, mint pl. az arcüreggyulladás, homloküreg-gyulladás, vagy a hörghurutgyulladás. Továbbá a légúti megbetegedések, allergia, asztma, nátha esetén is bizonyítottan hatékony. De a magas vérnyomás, szívproblémák, alvászavar és dohányzás okozta irritációk is hatékonyan kezelhetők vele, és immunrendszer erősítő hatású.

Az óvodavezető kísérelje figyelemmel és az étkezés terén érje el, hogy az étrend a gyermeki szervezet számára megfelelő tartalmú legyen. Tartsa fontosnak a változatosságot, az évszaknak megfelelő vitamindús étkezést. Érjük el gyermekek étkeztetésének minőségi javulását, beleszólásunk lehessen az étrend alakításába.

e. A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

A csoportszobák bútorzata alkalmazkodjon a gyermekek méreteihez, anyaga legyen könnyen tisztán tartható, színük a gyermekek érzélemvilágával harmonizáljon. A termek legyenek világosak, a folyamatos szellőztetés legyen biztosított. A dolgozók ügyeljenek arra, hogy a mosdó kövezete mindig száraz legyen, ezzel előzve meg a balesetveszélyt.

Az óvodapedagógus a gyermekek játékait úgy válogassa össze, hogy anyaguk természetes legyen, állandó tisztántartásuk a dajkák feladata.

A gyermek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre

van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsék meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend, az elalvás előtti mese jótékonyan hat a szendergő gyermekekre.

Az óvoda dolgozói ügyeljenek arra, hogy a gyermekek úgy a csoportszobában, mint az udvaron biztonságos, balesetmentes környezetben legyenek. Az óvoda udvara legyen a felnőtt szemével áttekinthető.

f. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

Tartsuk szükségesnek azoknak a szokásoknak, magatartásformáknak kialakítását, melyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják mindennapjainkban. Megfigyeléseink, séták, kirándulások során gyakoroljuk a természetóvó, -védő magatartást. Ne szemeteljünk, ne tépjük le a virágokat, ne tördeljük le az ágakat, ne bántsuk az állatokat, csak olyan dolgokat gyűjtsünk, amit a természet már elengedett.

Energiatudatosságra törekszünk,, takarékoskodunk a vízzel, az árammal, a fűtéssel. A gyerekeket figyelmeztetjük, hogy ne pazarolják az értékes energiát, a vízcsapokat mindig zárják el, ha észreveszik, hogy felkapcsolva maradt a villany egy helyiségben, szóljanak felnőttnek.

Az öltözőkben használatom-gyűjtő tartályokat helyeztünk el.

„Nyárköszöntő” rendezvényünkön adjunk lehetőséget a szülőknek, hogy bemutassák környezetbarát megoldásaikat (pl. mosódió, vegyszermentes törlőkendő, víztisztító berendezés stb.).

Nevelésünk során tartsuk elsődlegesnek a gyermekek szokásrendszerének alakítását a magatartás és a cselekvés szintjén, a már meglévő pozitív szokásokra építve, a negatív szokások gyengítésével.

g. Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A gyermekek egészségügyi ellátása a mindenkor érvényes egészségügyi törvény szerint történik. Az esetleges rendellenességek kiszűrése esetén az arra rászoruló gyermek fejlesztését a szakember utasításai alapján a család látja el. A szülő kérésére lehetőség szerint az óvodapedagógus nyújtson segítséget a családnak, ha szükséges a Nevelési tanácsadó szakemberével vegyék fel a kapcsolatot pl. gyógytestnevelővel. Az óvodapedagógusok végezzék az eddigiek szerint a lábtornát, beépítve a szervezett és spontán mozgásfejlesztő gyakorlatokba.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való

beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget. Alapító okiratunk alapján vállaljuk enyhén fogyatékos gyermek ellátását, ennek részletes leírása Pedagógiai programunkban megtalálható.

4.2.Érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés¹²

4.3.Kapcsolattartás, együttműködés¹³

5. Értékelés

- Az összes iskolába készülő gyermek (átlagának) viszonylatában 75% feletti értéket kívánunk elérni az Egészséges életmód alakítása területén.
- Az összes iskolába készülő gyermek (átlagának) viszonylatában 75% feletti értéket kívánunk elérni az Érzelmi nevelés és szocializáció területén.
- Előző nevelési évhez viszonyítva Együttműködési megállapodások száma növekszik.
- Betegségek miatti hiányzások száma az előző évhez képest csökken. (tervezzük)
- Szülői jelenlét az óvodai programokon érje el a 25%-t.

Boba, 2013. 08.15.

Készítette:

Rostáné Gyenes Livia

¹² Részletezve ÓPP 4. fejezet 2. pontja-9. oldal

¹³ Részletezve ÓPP 5. fejezet 4. pontja-19. oldal

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:

Az Óvodapedagógiai programot készítette: Bobai Óvoda nevelőtestülete

Boba, 2013. július 01.

.....
intézményvezető aláírása

Boba, 2013. október 26.

.....
Óvodaszék nevében aláírás

Boba, 2013. október 24.

.....
közalkalmazotti közössége nevében

Boba, 2013. október 14.

.....
nevelőtestület nevében aláírás

Bobai Óvoda intézmény Óvodapedagógiai Program elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez a fenntartó, a működtető egyetértési jogát a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez az egyetértési jogát korlátozás nélkül a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta és megadta a Fenntartó.

Boba, 2013.

.....
aláírás a Fenntartó nevében

Bobai Óvoda 9/2013. (X.14.) számú határozatával elfogadott Óvodapedagógiai Programját a nevelőtestület képviselőjében döntési hatáskörében 25/2013. (XI.4.) számú határozatával jóváhagyta az intézmény vezetője.

Boba, 2013. november 04.

.....
intézményvezető aláírása